

GŁOS

KATOLICKI VOIX CATHOLIQUE

Nr 16/2018 (2721) Rok LX 29.4.2018

3 MAJA

Królowo Korony Polskiej, miej w opiece Naród cały...

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

1,55 €

MB Królowa Polski - Lwów (fot. A. Kalinowski)

Wiara narodu polskiego

List pasterski biskupów polskich do Polonii i Polaków za granicą, z okazji uroczystości Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski i 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę.

Uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, obchodzona 3 maja, jest wyrazem wiary narodu polskiego w opiekę Bożą, jakiej doświadczał i doświadcza za pośrednictwem Matki Jezusa. Prefacja na uroczystość NMP Królowej Polski opisuje rolę Maryi w dziejach naszej Ojczyzny w następujących słowach: „Wyniesiona do niebieskiej chwały otacza macierzyńską miłością Naród, który Ją wybrał na swoją Królową, broni go w niebezpieczeństwach, udziela mu pociechy w utrapieniach i wspiera go w dążeniu do wiecznej ojczyzny, aż nadejdzie pełen blasku dzień Pański”.

Uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski została ustanowiona na prośbę biskupów polskich po odzyskaniu niepodległości przez naszą Ojczyznę w 1918 roku, jednakże oficjalnie jest obchodzona od 1923 roku. Każdego roku, 3 maja, w sposób uroczysty okazujemy wdzięczność Maryi za Jej macierzyńską obecność i miłość w dziejach naszego narodu, a także zawieramy Jej opiece Polskę oraz Polonię i Polaków żyjących poza granicami naszego kraju.

Dlatego z okazji uroczystości Matki Bożej Królowej Polski, przypadającej w tak wyjątkowym czasie, jakim jest 100. rocznica odzyskania niepodległości przez naszą Ojczyznę, kierujemy do Was, Kochani Rodacy, słowo serdecznego pozdrowienia i zapewnienia o duchowej bliskości z Wami Kościoła w Polsce.

Widzialnym i stałym znakiem tej łączności jest postęga duszpasterska ponad dwóch tysięcy kapłanów i sióstr zakonnych w ośrodkach polonijnych na wszystkich kontynentach. Przekazujemy Wam, Drodzy Księża, Ojcowie, Bracia i Siostry zakonne, wyrazy głębokiej wdzięczności i uznania za oddawaną dla Polonii pracę duszpasterską. Z gorącym podziękowaniem zwracamy się do tych wszystkich, którzy współpracują z Wami w przestrzeni liturgicznej, edukacyjnej, kulturalnej i charytatywnej. Dziękujemy Wam za dbałość o zachowanie i pogłębianie tożsamości chrześcijańskiej i polskiej wśród naszych rodaków.

Drodzy Bracia i Siostry!

W historii polskiej emigracji wielką rolę odegrał kult cudownego obrazu Jasnogórskiej Pani i Królowej. Z tym wizerunkiem nasi rodacy udawali się w dalekie strony. W tej drogiej sercu lkonie zabierali ze sobą ukochaną Polskę i wszystkich sobie bliskich. W obecności miłującego i zatroskanego spojrzenia Królowej Polski

odnajdowali siły duchowe i fizyczne do pokonania przeciwności oraz motywację do wytrwania w wierze i miłości do Boga i człowieka. Wpatrywali się w obraz Czarnej Madonny, która prawą ręką wskazuje na Jezusa. Gest ten jest zaproszeniem dla nas wszystkich do pogłębienia więzi z Jezusem, bez którego, jak sam mówił, nic nie możemy uczynić (por. J 15, 5)!

Odpowiadając na apel Maryi, zbliżajcie się do Jezusa i trwajcie z Nim w przyjacielskiej zażyłości przez osobistą i odmianą w rodzinie modlitwę, przez lekturę i uważne słuchanie słowa Bożego, przez sakramenty święte, szczególnie systematyczną spowiedź i regularne uczęszczanie na Mszę świętą. Kierując się wiarą, korzystajcie również z możliwości uczestniczenia w Eucharystii sprawowanej w języku Waszego miejsca zamieszkania. Stosunkowo nawet liczna grupa polskich księży pracujących w środowiskach polonijnych nie jest bowiem w stanie dotrzeć w dogodnym czasie do każdego miejsca, gdzie znajdują się Rodacy.

Trwając w bliskiej relacji z Jezusem, stawajcie się Jego świadkami dla innych, w tym i naszych ziomków, którzy mimo deklarowanej wiary zapominają o Bogu i żyją poza wspólnotą Kościoła. Zachęcajcie ich do przybliżenia się do Jezusa przykładem własnego życia zgodnym z wyznawaną wiarą. To świadectwo będzie też wpływało pozytywnie na wierzących z innych grup narodowościowych, zwłaszcza należących do wspólnot Kościoła lokalnego.

Biskupi z innych krajów liczą na tego rodzaju pomoc ze strony katolików z Polski. W poczuciu jedności wiary i odpowiedzialności za Kościół podejmujcie starania, by utrzymywać dobre i regularne kontakty z katolikami innych narodowości. Jako przedstawiciele Kościoła w Polsce, składamy gorące podziękowanie biskupom Kościołów lokalnych za otwartość i zrozumienie religijnych potrzeb naszych rodaków, za udostępnienie miejsc kultu i katechizacji oraz zapewnienie warunków do prowadzenia duszpasterstwa polskojęzycznego!

Kochani Rodacy!

Ważnym sposobem przybliżania się do Jezusa jest miłość bliźniego. Dlatego kierujcie się przykazaniem miłości, zaczynając od troski o dobro Waszych najbliższych. Podtrzymujcie i pogłębiajcie Wasze relacje małżeńskie i rodzinne, starając się o mądre i oparte na nauczaniu Jezusa wychowanie Waszych dzieci. Dbajcie o

ich systematyczną katechizację. Niech dążenie do osiągnięcia lepszego bytu materialnego nie zastania Wam o wiele ważniejszych potrzeb małżonków i dzieci, jakimi są bliskość fizyczna i duchowa, wspólnie spędzany czas, wspólne dzielenie trudów i radości życia, wzajemne okazywanie zainteresowania i pomocy. Zachowujcie trzeźwość i unikajcie za wszelką cenę ryzyka rozerwania małżeńskich i rodzinnych więzi. Dokładajcie starań, by Wasza miłość naznaczona była błogostawieństwem i obecnością Jezusa!

Prosimy Was, abyście byli solidarni z naszymi rodakami, zmagającymi się z ciężarem choroby, samotności, ubóstwa i bezdomności. W środowiskach polonijnych i we współpracy z lokalnymi instytucjami starajcie się wypracowywać metody systematycznej i skutecznej pomocy.

Przykazanie miłości pozostawione nam przez Jezusa obejmuje nie tylko osoby z naszego bezpośredniego otoczenia. Wykracza poza granice rodziny związanej ze sobą więzami krwi i obejmuje także tę rodzinę, którą nazywamy Ojczyzną. Z niej wyrasta, niczym drzewo z korzenia, nasza tożsamość. Obchodząc 100. rocznicę odzyskania niepodległości, pragniemy pamięcią i modlitwą ogarnąć wszystkich, którzy żyjąc z daleka od rodzinnego kraju budowali niepodległość Polski. Z wdzięcznością wspominamy rodaków, którzy zarówno marzenie o wolnej Ojczyźnie, jak i narodowe tradycje przekazali kolejnym pokoleniom przez świadectwo życia, a także przez literaturę, muzykę i sztukę. W ten sposób Polonia przyczyniła się w znacznym stopniu najpierw do odzyskania niepodległości przez Polskę, a następnie – mimo zniewolenia przez totalitarne systemy nazizmu i komunizmu – do zachowania duchowej wolności Polaków. *ciąg dalszy na str. 15*

Telegram majowy

Wyszperałem ostatnio w redakcyjnym Archiwum... „zalytek” - trochę niezwykły i trzecimiojowy jednocześnie. To Głos numer „2” - z 1959 roku. W białoczerwonych kolorach, z Jasną Górą na pozółkłym zejściu i okolicznościowym, patriotycznym kazaniem ówczesnego rektora Polskiej Mi. ji Katolickiej we Fran. ji - o Matce Bożej, Królowej Polski, o Konsytlu. ji 3-Maja, o Święcie Narodowym, o wolności i dumie. A to oznacza, że nasz pański tygodnik wkroczył niepostrzeżenie w sześćdziesiąty rok sw. jego istnienia, świadcząc - na sw. j gazetowy sposób - o... ciągłości dziejów Narodu, jego chrześ. jański. j wierze; także o Polonii francuskiej, t. j dawny. j... Wielki. j - mickiewiczowski. j i norwidowski. j, t. j górnicza. j - z Fólnoy, ni podległościow. j, soildarnościow. j, i t. j dzisi. jsz. j - „wolny. j”; o j. j tożsamościach i przywiązaniu do trad. ji, do rodzin. y i Boga, do Kraju, o którego dobro pieramy się podczas nocnych Polaków rozmów, i modlimy się. Mi. ji. ja. całe „poki” - te polityczne, technologiczne, olyczne jowe i rewoluc. je - poleczne, zarwiucy. y cywilizacy. jne, poni. fikaty, a my, Polacy, trwamy niezłomie i u. parcie w sw. ych odwiecznych pi. yny. piach - Bóg, Honor, Cjczyzna, marzeniach - „Cjczyznę wolną... poble. glosław Panie”, wierni Maryi, wśród „polskich” świętych - dawnych i w. półczesnych, pod białoczerwonymi sztandarami, z Orlem w koronie. PO.

- TYLE TERAZ ŚWIĄT WYPADA W TYM MAJU, ŻE NIJAK SIĘ TU ZABRAĆ DO JAKIEJS' ROBOTY...

rys. Leszek Biernacki

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- | „Maryjo, Królowo Polski...” - str. 5
- | Zielony konserwatyzm? - str. 6
- | Smolensk, an VIII - str. 11
- | Macron do katolików francuskich - str. 13
- | Świętość nieznaczących drobiazgów - str. 14

Z SATYRYCZNEJ TEKI L. B.

Obie strony są gotowe rozmawiać

wypowiedź Ambadora Tomasza Miynarskiego dla Głosu Katolickiego

- Minęło pół roku Pana misji dyplomatycznej we Francji. Przypadł on na trudny czas w relacjach polsko francuskich. W tle była rezygnacja Warszawy z kontraktu na helikoptery, zapowiedzi prezydenta Macrona zmian w europejskich przepisach dotyczących pracowników delegowanych - niekorzystnych dla polskich firm, nieustanne straszenie Polski przez Brukselę ostracyzmem w związku z zarzutami dotyczącymi reform naszego wymiaru sprawiedliwości. Jak ocenia Pan dzisiaj ewolucję relacji bilateralnych?

- Od momentu objęcia funkcji ambadora RP we Paryżu, obserwujemy stały wzrost liczby kontaktów polsko-francuskich, również na najwyższych szczeblach politycznych. Zesztoroczne wizyty w Paryżu ministra obrony narodowej, a następnie premiera B. Szydło oraz spotkanie premiera M. Morawieckiego z prezydentem E. Macronem w Brukseli były jednoznacz-

nymi sygnałami, że obie strony są gotowe rozmawiać. Naturalnym jest, że tam gdzie w grę wchodzi ochrona żywotnych interesów Polski i jej obywateli nie zawsze musimy się zgadzać z naszymi europejskimi partnerami. Jednak każda taka rozbieżność powinna być tym bardziej powodem do dialogu i poszukiwania rozwiązań zadowalających obie strony. Taki był też cel wizyty ministra spraw zagranicznych J. Czaputowicz w Paryżu na początku kwietnia br. Po jego spotkaniu z francuskim odpowiednikiem mam wszelkie przesłanki, aby patrzeć z optymizmem na przyszłość relacji polsko-francuskich.

- Jak ocenia Pan z perspektywy Paryża największe zagrożenia - cywilizacyjne, polityczne i... klimatyczne dla dzisiejszej Europy?

- Europa mierzy się obecnie z wieloma wyzwaniami tak wewnętrznymi, jak i

Dot. D. Jarmawska-Kasparian

zewnątrznymi. Brexit, migracje, destabilizacja na wschodzie, zagrożenia terrorystyczne to jedynie kilka najważniejszych. Zachowanie w tej sytuacji jedności Europejczyków staje się niejednokrotnie poważnym problemem. *ciąg dalszy na str. 8*

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej.

Imię i nazwisko: _____

Rok (56,60 €) Pół roku (30,30 €) Miesiąc (5 €)

Adres: _____

Przyjaciele „Głosu...” (69,60 €) PDF/e-mail (49,90 €)

Telefon: _____

Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata i wygraj 2 dodatkowe darmowe miesiące abonamentu!

Czeki prosimy wystawiać na Głos Katolicki - Voix Catholique 263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris;

Konto we Francji: CCP 12 777 08 U Paris - Voix Catholique/Glos Katolicki
 Prenumerata w Belgii: ks. B. Dejneka - rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles - CCP 000-1637856-11
 w Niemczech: Glos Katolicki - Commerzbank Hannover - BLZ 250 400 66 - konto n°791177900

PRENUMERATY

PRENUMERATY

LITURGIA SŁOWA

Uroczystość NMP Królowej Polski

PIERWSZE CZYTANIE *Ap 11,19a;12,1.3-6a.10ab*
Czytanie z Księgi Apokalipsy świętego Jana Apostoła Świątynia Boga w niebie się otworzyła, i Arka Jego Przymierza ukazała się w Jego świątyni. Potem ukazał się wielki znak na niebie: Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu. Ukazał się też inny znak na niebie: Oto wielki Smok ognisty; ma siedem głów i dziesięć rogów, a na głowach siedem diademów. Ogon jego zmiata trzecią część gwiazd z nieba i rzucił je na ziemię. Smok stanął przed mającą urodzić Niewiastą, ażeby skoro tylko porodzi, pożreć jej Dziecko. I porodziła Syna – mężczyznę, który będzie past wszystkie narody różgą żelazną. Dziecko jej zostało porwane do Boga i do Jego tronu. Niewiasta zaś zbiegła na pustynię, gdzie ma miejsce przygotowane przez Boga. I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: „Teraz nastąpi zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca”.

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: Tyś wielką chlubą naszego narodu.

DRUGIE CZYTANIE

Kol 1,12-16

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Kolosan

Bracia: Z radością dziękujcie Ojcu, który was uzdolnił do uczestnictwa w dziele świętych w światłości. On uwolnił nas spod władzy ciemności i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna, w którym mamy odkupienie, odpuszczenie grzechów. On jest obrazem Boga niewidzialnego, Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone. On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie.

EWANGELIA

J 19,25-27

Słowa Ewangelii wg św. Jana

Obok krzyża Jezusa stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: „Niewiasto, oto syn Twój”. Następnie rzekł do ucznia: „Oto Matka twoja”. I od tej godziny uceń wziął Ją do siebie. □

Radość, jako obowiązek

ks. Grzegorz Jaśkiewicz

Trwamy w paschalnej radości, ale co ona oznacza, jak powinna być w praktyce stosowana pomaga ją nam zrozumieć jcorwie Kościoła. Ignacy Antiocheński potrafił stwierdzić: Jedna jest modlitwa, jedno błaganie, jedna myśl, jedna nadzieja w miłości, w szczerą radość, a to wszystko jest Jezus Chrystus (Magn. 7, 1). List do Diogneta z II w. mówił, że przyjęcie chrześcijaństwa dla je radość.

for. T. Różycki

Gdy tajemnica zmartwychwstania jest przeżywana i wdrażana w życie, ona już daje nam radosną perspektywę życia wiecznego. Wyrażenie z Listu św. Pawła do Rzymian, aby umrzeć dla grzechu i żyć z Chrystusem wzbudza smutek u niewierzących i pogan, bo Pan Jezus stawia wymagania, ale chrześcijanom to wyrażenie daje sens i wewnętrzną pociechę (por. Rz 6, 3-8). Radość ze zmartwychwstania Pana, prawdziwa, przeżywana z wiarą, powinna promieniować od chrześcijan. Znane jest też powiedzenie: Smutek dzielony to połowa smutku, radość dzielona staje się podwójną radością. Chrześcijanie powinni apostołować poprzez radość, a wyrażać ją poprzez uśmiech.

Tertulian (II/III w.), obrońca chrześcijaństwa mówił, że śmiech jest obowiązkiem (Przeciw Walentynianom 6; PL 2, 585). Prawda prze-

cież nas wyzwala (por. J 8, 32), ona daje nam radość. Chrystus sam się określił, jako Droga, Prawda i Życie (por. J 14, 6). Łaciński tekst mówi o godnym śmiechu (dignus risus, officium est), czyli takim, jaki przystoi chrześcijanom i który jest dany, jako zadanie, stąd też jest on podstawą niniejszego tekstu publicystycznego.

We Francji często się słyszy: Un saint triste est un triste saint, co po polsku się oddaje: Smutny święty, to żaden święty. Nie można mieć miny pogrzebowej (tête de l'enterrement), tylko raczej mamy nieść radość innym, bo ludzie jej potrzebują. Najlepszym jej przejawem jest śmiech. Lekarze zalecają, żeby ze względów zdrowotnych śmiać się 15 minut dziennie.

Ojcowie Kościoła, jak Ewagriusz z Pontu, a potem Jan Kasjan, gdy ustalali katalog grzechów głównych – mówiąc, jakie to złe demony atakują mnicha, stwierdzali, że ósmym jest smutek. Praktycznie, znając 7 grzechów głównych, dobrze jest przypomnieć, jakim niebezpieczeństwem może być smutek i do czego może on prowadzić w dobie braku nadziei, a także szerzących się chorób depresyjnych. Bez śmiechu człowiek byłby bardziej chory. Brak wiary naturalnej, a tym bardziej nadprzyrodzonej generuje smutek. Zatem radością niech charakteryzuje się nasza postawa i byt, a wyraża poprzez śmiech; należy się nim dzielić, a przybędzie go nam.

Niech Exultet, orędzie paschalne wzywające do radości, śpiewane w Wielką Sobotę brzmi nieustannie wszystkim chrześcijanom w duszach i wzbudza uśmiech na twarzach, aby eliminować przygnębienie, smutek, niepokój, czy nawet zmęczenie. Zostaliśmy wyzwoleni z grzechu, aby żyć w wolności dzieci Bożych. Radość jest obowiązkiem, który wypływa z Ewangelii. Najlepszym poszerzeniem tego zagadnienia będzie lektura pierwszej adhortacji apostołskiej papieża Franciszka pt.: Ewangelii gaudium, czyli o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie. □

Modlitwa o radość! Zawsze się radujcie! Boże, dawco Radości, spraw, abyśmy dostrzegali jak wiele jest powodów do wdzięczności Tobie. Niech nasze serca zostaną uzdrowione z wszelkiej obojętności i ślepoty wobec Twoich darów, których tak hojnie nam udzielasz. Daj nam dostrzec Twoją miłość, którą nam ukazujesz poprzez codzienność. Spraw, abyśmy coraz częściej Tobie z serca dziękowali za wszystko, co nas spotyka. □

„Maryjo, Królowo Polski...”

ks. Rudolf Karas

W macju w całej Polsce można usłyszeć słowa pieśni: „Chwalcie łąki umczone, góry, doliny zielone (...) i co czuje i co żyje, niech z nami sławi Maryję!”.

W katedrach i małych wiejskich kościołach, przy kapliczkach i przydrożnych figurach, z radością i miłością Polacy śpiewają pieśni ku czci Matki Najświętszej i modlą się słowami Litanii Loretańskiej do Najświętszej Maryi Panny. Ta modlitwa to odpowiedź na słowa Pana Jezusa, skierowane z krzyża do św. Jana. Słowa, które od dwudziestu jeden wieków pozostają bardzo bliskie sercu każdego chrześcijanina, a szczególnie Polaka – „Oto Matka twoja”.

Z uwagą i miłością patrzymy na Maryję. Oto Niewiasta, która z pokorą pochyla głowę, słysząc zapowiedź Archanioła Gabriela, w sercu chowa wspomnienia o narodzeniu Zbawiciela, towarzyszy Jezusowi podczas Drogi Krzyżowej i wspiera apostołów w Wieczerniku. Niewiasta, która jest silną wiarą i miłością. Ona jest naszą Matką, a każdy, kto się do Niej zwróci otrzymuje pomoc.

W tym roku w naszej Ojczyźnie obchodzimy 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Wspominamy rok 1918 i wstuchujemy się w głos wielkich mężów stanu oraz polityków tamtego okresu. Nie zapominajmy jednak, że nie byłoby wolnej Ojczyzny bez pamięci o przeszłości Polski, która budowała swoją wielkość na fundamencie wierności Chrystusowi. Polski, która była potężna i dumna, a równocześnie otwarta i budząca zainteresowanie oraz podziw obcokrajowców. Polski, w której wiara w Jezusa Chrystusa była siłą, która pozwoliła Polakom wytrwać i zwyciężyć w najtrudniejszych momentach historii.

Powróćmy pamięcią do ubiegłych wieków. W tym miejscu pragnę przytoczyć fragment książki Tomasza Łysiaka pt. „Medalion na pancerzu”: „Jeśli przyjrzeć się husarskim zbrojom wystawionym na Wawelu czy w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, to najpierw rzuca się w oczy to, co polski rycerz miał na napierśniku. Po prawej stronie widać krzyż maltański wpisany w koto, po lewej zaś, tam gdzie pod blachą spało serce

wojownika, medalion z Matką Boską. (...) Dla husarii ów medalion był symbolem nie tylko ochrony, ale i kierunku wszelkich działań”. Autor książki wyjaśnia także czytelnikom, co było największą siłą polskich wojsk pod Wiedniem w 1683 r. „(...) ponad zbroją, rynsztunkiem czy wyszkoleniem, górowała jedna rzecz. Ta, którą uosabiały symbole zakłete w mosiężnych medalionach na napierśnikach husarskich – Krzyż i Matka Boża. Była to wiara w Boga”. (por. Tomasz Łysiak, „Medalion na pancerzu”, str. 36 i 40).

Nasi przodkowie budowali wiarę przyjmując sakramenty święte, czytając Biblię, modląc się i gromadząc skarby, którymi były miłosierdzie i troska o dobro wspólne. Ich wzorem do naśladowania, Matką i Orędowniczką pozostawała zawsze Maryja. Jej wizerunek znajdował się nie tylko w świątyniach, domach i na rycerskich zbrojach. Ona była zawsze z tymi, którzy walczyli o wolność i suwerenność naszej Ojczyzny. Minął czas świetności Rzeczypospolitej Obojga Narodów, a ryngraf z wizerunkiem Maryi nosili żołnierze Konfederacji Barskiej (1768 r.), powstańcy Kościuszki (1794 r.), powstańcy listopadowi (1830 r.) i powstańcy styczniowi (1863 r.). W czasach II Rzeczypospolitej ryngraf na trwałe wpisał się w tradycję Wojska Polskiego. W okresie okupacji niemiecko-sowieckiej żołnierze Armii Krajowej i Narodowych Sił Zbrojnych z dumą nosili na swoich partyzantskich mundurach wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej lub Częstochowskiej na tle orła w koronie. Tę tradycję kontynuowali Żołnierze Niezłomni. (por. „Ryngrafy Żołnierzy Wyklętych”).

Jednym z Żołnierzy Niezłomnych jest Franciszek Majewski „Stony”. Zginął oddając życie za wolność Polski 26 września 1948 r. w Węgrzynowie niedaleko Sierpca. Na piersi pod mundurem nosił ryngraf, na którego rewersie znajdował się napis: „Królowo Korony Polskiej, miej w opiece wiernego Ci sługę”. Oddał życie wierny przy-

siedze, broniąc Polski przed nową okupacją sowiecką i ideologią komunistyczną. Jego ryngraf, przekazany przez rodzinę Instytutowi Pamięci Narodowej, stał się symbolem Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w roku 2016.

Dzisiaj, gdy tak wiele niebezpieczeństw zagraża naszej wierze, naszym rodzinom, Ojczyźnie i chrześcijańskiej Europie, zwracamy się jak najczęściej do Maryi. Ona zawsze wysłuchuje swoich dzieci. Szczególnie wtedy, gdy wypetnięmy Jej prośbę i bierzemy do rąk różaniec. Powracajmy także do przepięknych tradycji narodowych. Niech w domach, w których mieszkamy i miejscach pracy, widoczny będzie wizerunek Tej, która ciągle wyprasza dla nas łaski u swojego Syna. Wpatrując się w oblicze Matki Najświętszej, wracamy pamięcią do naszych bohaterów narodowych, którzy z Jej wizerunkiem na zbrojach, mundurach, a przede wszystkim w sercu, potrafili kochać Boga, bliźniego i Polskę. □

WARSZAWA | Dwa największe Marsze Świętości Życia przeszły ulicami Warszawy i Szczecina. Wydarzenie w stolicy poprzedziły Msze św. w katedrach: warszawskiej i warszawsko-praskiej. Kard. Kazimierz Nycz mówił w homilii, że ludzkie życie należy do spraw nienegocjonalnych. „Nawet gdyby 90% ludzi głosowało przeciwko życiu i traktowaniu życia, jako święte, to nie zmienia to faktu, że nikomu nie wolno odebrać życia ludzkiego i nikogo nie wolno zabić, nie wolno unieważnić w żadnym punkcie przykazania: 'Nie zabijaj'. Radosne świętowanie zgromadziło całe rodziny. Była to również okazja do wsparcia np. domów samotnej matki. Uczestnicy podkreślali, że jest to przede wszystkim marsz radości. „Mamy rodzinę, uważamy, że życie jest wielką wartością i nie należy się bać dzieci, tylko się z nich cieszyć. Jeśli zobaczymy ile nas jest i że się wzajemnie wspieramy, to i inni zobaczą, że to jest marsz radości”.

MADRYT | „Jeśli wszystko kwestionujesz, to zapytaj się dlaczego

nie chodzisz na religię” – pod takim hasłem rozpoczęła się drugi rok z rzędu kampania Episkopatu Hiszpanii: „Zapisz się na lekcję religii”. Głównie skierowana jest ona do nastolatków i młodzieży, która przestała się zapisywać na lekcję religii, bądź nigdy tego nie zrobiła. W roku szkolnym 2016/17 lekcję religii wybrało ponad 3,5 mln uczniów, ponad 60% w szkołach podstawowych i gimnazjach. W bieżącym roku liczba ta znacznie wzrosła.

PARYŻ | Abp Paryża Michel Aupetit odwiedził migrantów w obozowisku namiotowym koło Port de la Villette. Mieszka tam ponad tysiąc osób. „Troska o braci wynika z naszej wiary – powiedział hierarcha. Zauważył, że choć w słowie „obcokrajowcy” zawarta jest „obcość”, to, „gdy się ich szanuje, gdy się ich przyjmuje, może się stworzyć prawdziwa relacja”. Wskazał, że trzeba pogodzić „przyjęcie tych, którzy tu są” z „dobrem wspólnym”, aby „jak najlepiej przyjąć tych ludzi” nie destabilizując przy tym „tkanki społecznej”. □

Zielony konserwatyzm?

Wojciech Turek

Po latach rozczarowań dziś już rozumiem, że scena polityczna jest i pozostanie odległa od tego, co sobie kiedyś – w czasach młodości „górnicy i durmiej” – wymarzyłem i wykonać powałem.

Wiem, że świata nie zmienię i trudno żeby było inaczej, skoro nawet o wiele mądrzejsi i o wiele bardziej wplywowi ode mnie, nie uzyskiwali zadowalających rezultatów.

Jednakże – jako że „czym skorupka za młodu...” – mam jedno marzenie dotyczące polityki, czyli spraw dotyczących nas wszystkich, które wciąż staram się realizować. Chodzi o reorientację bliskiego mi konserwatyizmu w kierunku zawiązania sojuszu z ruchami działającymi na rzecz ochrony środowiska naturalnego, albo inaczej ujmując, o zbliżenie Zielonych do światopoglądu konserwatywnego. Jak wiemy, obecni Zieloni sytuują się na lewym skrzydle sceny politycznej. W większości spraw światopoglądowych wspierają liberatów, choć pozornie z nimi walczą, m. in. sprzeciwiając się ponadnarodowym korporacjom i instytucjom finansowym. Z kolei konserwatyści, sytuujący się po prawej stronie, walczący przez kilkadziesiąt lat z zagrożeniem komunistycznym, spoglądali „przez różowe okulary” na liberatów stanowią-

cych – w gruncie rzeczy – największe zagrożenie dla wartości konserwatywnych. Zrozumiałe jest, że w minionych dekadach sojusz konserwatystów z liberatami był spowodowany koniecznością skupiania sił w celu rozbitcia hydry komunistycznej. Konserwatystów z liberatami łączyły dwa wspólne fundamenty: antykomunizm oraz poszanowanie dla własności prywatnej. Jednakże dzisiaj antykomunizm jest anachronizmem, a ewolucja partii liberalnych doprowadziła je do sprzeniewierzenia się pierwotnym wartościom: dzisiaj preferują one interesy globalizmu kosztem konieczności obrony własności prywatnej czy obrony wolności gospodarczej. Tę ostatnią – dla zamącenia – zastąpili promocją nieskrępowanej wolności zaspokajania potrzeb materialnych.

Z kilku ważnych powodów opowiadam się za zbliżeniem konserwatystów z ekologami. Po pierwsze, postulat ochrony środowiska naturalnego jest nie tylko bliski światopoglądowi konserwatywnemu, ale ponadto będzie stanowił w najbliższych dekadach jedno z najważniejszych haseł politycznych.

foto: PO

Już dzisiaj widzimy, że wpływ Zielonych i alterglobalistów wzrastają, w miarę jak coraz bardziej widoczne stają się negatywne skutki spowodowane rozwojem naszej infantylnie konsumpcyjnej cywilizacji. Coraz więcej ludzi, zwłaszcza młodych, uświadamia sobie, że w tym pędzie ku nowoczesności – niszcząc i marnotrawiąc zasoby naszej planety – popeł-

Z KRAJU

- Prezydenci Polski Duda i Izraela Riwlín wzięli udział w tzw. Marszu Żywych w byłym niemieckim obozie Auschwitz. Duda i Riwlín spotkali się także w Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu.
- W całym kraju obchodzono Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Obchody mają charakter państwowy, a święto to zostało ustanowione 14 listopada 2007 r. przez Sejm RP. Związek Sowiecki do zbrodni katyńskiej przyznał się dopiero 13 kwietnia 1990 r.
- W 8 rocznicę katastrofy lotniczej w Smoleńsku na pl. Piłsudskiego w Warszawie stanął pomnik 96 jej ofiar. Zakończyło to m.in. tzw. „miesięcznice”, podczas których przez 96 miesięcy modlono się w intencji ofiar i upominano się o ich upamiętnienie w centrum stolicy.
- W Warszawie odbyła się konwencja PiS oraz Zjednoczonej Prawicy z udziałem lidera PiS Kaczyńskiego, premiera Morawieckiego, wicepremier Szydło (wyjątkowo gorąca owacja zgromadzonych), Ziobry i Gowina. „Zaczynamy dziś wielką drogę po Polsce i wielką rozmowę z Polakami; trwa dobra zmiana, ale trzeba ją nieustannie podtrzymywać, podtrzymywać poparcie dla niej, bo w życiu politycznym nic nie jest dane raz na zawsze” – oświadczył prezes Kaczyński i dodał, że nie będzie „zmitł się” dla polityków jego partii, którzy naruszają zaufanie. Na konwencji padło wiele konkretnych propozycji i rozwiązań. M.in. 300 zł wyprawki dla dziecka przed każdym rokiem szkolnym, premia za szybkie urodzenie drugiego dziecka, 23 mld zł na program „Dostępność plus”, wprowadzeniu dodatkowej minimalnej emerytury dla

kobiet, które osiągnęły wiek emerytalny, nie mają nawet minimalnej emerytury, a urodziły, co najmniej czworo dzieci, darmowe leki dla kobiet brzemiennych, obniżkę podatku CIT z 15 do 9%, niższy ZUS przy niższych przychodach, bon na zajęcia kulturalne i sportowe dla młodych, czy opodatkowanie galerii handlowych.

- „Jesteśmy zjednoczeni, tworzymy tutaj wspólnotę; ten rok musi być dla nas rokiem wyborczego zwycięstwa; gorąco w to wierzę, że wspólnie to osiągniemy” – powiedział z kolei szef PO Schetyna podczas mazowieckiej wspólnej konwencji Platformy i Nowoczesnej. Partie te wystartują w wyborach samorządowych wspólnie, jako „koalicja obywatelska”.

- Funkcjonariusze CBA zatrzymali postać i sekretarza generalnego PO Gawłowskiego po tym jak Sejm uchylił jego immunitet. Gawłowski usłyszał pięć zarzutów, w tym trzy o charakterze korupcyjnym. W czasie, gdy pełnił funkcję wiceministra ochrony środowiska w rządzie PO-PSL miał przyjąć, jako łapówkę, co najmniej 175 tys. zł, a także dwa zegarki o wartości 25 tys. zł. Sąd wydał nakaz aresztowania na 3 miesiące.

- PiS złożył w Sejmie projekt ustawy ws. obniżenia wynagrodzeń parlamentarzystów o 20%. Budżet zaoszczędzi w ten sposób 13 mln zł.

- Wg CBOS gdyby wybory parlamentarne odbywały się w kwietniu, na PiS zagłosowałoby 46% deklarujących udział w głosowaniu, PO uzyskałoby 16%, a do Sejmu weszłoby jeszcze SLD (6%) i Kukiz'15 (5%). Wg Kantar Public 36% zagłosowałoby na PiS, 23% na PO; próg przekroczyłoby SLD (7%), Kukiz'15 (6%) i Nowoczesna (5%).

- Premier Morawiecki wziął udział w katedrze na Wawelu w Centralnej Liturgii Drugiego Narodowego Czytania Pisma św. Eucharystii przewodniczył metropolita krakowski abp Jędraszewski, a wybrane fragmenty czytała też m.in. wicepremier Szydło.

- Na 27 kwietnia I prezes SN Gersdorf zwołała posiedzenie nowo wybranej Krajowej Rady Sądownictwa. Posiedzenie będzie poświęcone wyborowi nowego przewodniczącego KRS.

- Prokuratura przesłuchała b. prezydenta Komorowskiego w ramach postępowania dotyczącego niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych bezpośrednio po katastrofie w Smoleńsku.

- Agencja S&P potwierdziła rating Polski na poziomie „BBB+”, z perspektywą „w górę do pozytywnej”. Ta sama agencja S&P Global Ratings podwyższyła szacunek dynamiki PKB Polski na 2018 r. z 3,8 do 4,5%. Obniżyta z kolei prognozę długu sektora rządowego i samorządowego z 51,8 do 49,5% PKB.

- Stopa bezrobocia w marcu wyniosła 6,6% i w porównaniu do lutego spadła o 0,2 pkt. proc.

- Sejm uchwalił ustawę ws. pomocy przy zbiorach, wprowadzającą nowy rodzaj umowy cywilnoprawnej oraz ubezpieczenie zdrowotne i wypadkowe dla pracowników sezonowych. Z nowego rozwiązania będą mogli korzystać m.in. Ukraińcy. Wg szacunków pracę w rolnictwie w Polsce podejmuje ok. 500 tys. obywateli tego kraju.

- Okupacja sejmowego biura przepustek przez tzw. „Obywateli RP” została zakończona po interwencji straży marszałkowskiej. □

niamy zbiorowe samobójstwo. Zatem ruch obrony środowiska naturalnego będzie rósł w siłę, ale to nie znaczy, że odegra pozytywną rolę. Są dwie możliwości: albo ruch ten wpisze się – jak to się dzieje obecnie – w scenariusz realizowany przez siły rozkładowe, albo też dokona twórczej reorientacji: uświadomi sobie swoje właściwe miejsce i misję, dzięki czemu wesprze zdrowe mechanizmy obronne, chroniące organizm społeczny przed destrukcją.

Zanim powiem o kolejnych powodach, dla których opowiadam się za sojuszem konserwatystów z ekologami, przejdę do programu Zielonych. Dla przykładu ocenę program polskiej partii Zieloni, stanowiący kopię programów „zielonej międzynarodówki”. Czytam i oczom nie wierzę: szokujące pomieszanie haseł wzajemnie ze sobą sprzecznych! Jak w scenie ze słynnego filmu „Kabaret”, gdzie na wiecu nazi-stowskim młody i niewinnie wyglądający chłopiec intonuje solo liryczną pieśń, która podchwycona przez chór zgromadzonych przekształca się w agresywną, destrukcyjną eksplozję nienawiści. W programie Zielonych zaczyna się od skądinąd słusznych haseł obrony zasobów Ziemi: odchodzenia od nieodnawialnych źródeł energii, rezygnacji z budowy elektrowni jądrowych, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, budowy samochodów niespalinowych, ochrony lasów, retencji i oszczędzania zasobów wodnych, zakazu hodowli zwierząt na futra etc. Z dążeniem do ocalenia ekosystemu na Ziemi koresponduje postulat obrony spotęczeństw, niszczonej przez „odzieranie pracy z godności i zmuszanie ludzi do rywalizacji na coraz bardziej nieludzkim rynku pracy”. „Wierzymy w sprawiedliwość i domagamy się bardziej solidarnego podziału bogactwa będącego owocem ludzkiej pracy” – czytamy w historycznym Zielonym Manifestie z 2003 r. Nie dziwi to rozszerzenie postulatów obrony ładu przyrody na hasło obrony naturalnego porządku społecznego. Hasło sprawiedliwości społecznej stanowi fundament tożsamer z wartościami konserwatywnymi katolickiej nauki społecznej. Rozważne gospodarowanie zasobami Ziemi, a nade wszystko niechęć do konsumpcjonizmu są oczywiście zgodne z programem konserwatyzmu. Jeśli Zieloni poprzestaliby na takim programie, połączeniu haseł ochrony zasobów Ziemi z hasłem budowy bardziej sprawiedliwego społeczeństwa, mój felieton o potrzebie reorientacji programowej ekologów byłby bezprzedmiotowy.

Niestety, obok powyższych haseł, ruch Zielonych przyswoił sobie zlepek najróżniejszych lewackich koncepcji, które doskonale wpisują się w obecnie dominujący światopogląd niby-liberalny. Sprzeczność goni sprzeczność. Skoro występuje się przeciw „wszechwładzy pieniądza i korporacji”, nie powinno się jeszcze ostrzej piętnować „fundamentalizmu religijnego i nacjonalizmu”, ponieważ te ostatnie „zagrożenia” stanowią dwie najsilniejsze zapory powstrzymujące postępy tegoż globalizmu. Natomiast bezwzględna i abstrakcyjna wiara ekologów w indywidualistyczną równość i „równoważoną równością” wolność wszystkich ludzi, jest nie do pogodzenia z wyrażaną jednocześnie troską o zachowanie spójności i sprawiedliwości społecznej. A poza tym, co hasło: „Równość i solidarność prawem każdego człowieka” ma wspólnego z ochroną środowiska naturalnego? Toż to lansowana powszechnie ideologia tzw. „prawocławowiczizmu”. Ekolodzy nie widzą sprzeczności między swoistą „wolnością” i „równością” jednostek, a np. obroną prawa zwierząt do życia wolnego od cierpienia i wyzysku. Najlepszy przykład to sprzeciw wobec uboju rytualnego idącego w parze z promocją naptynu muzułmanów do Europy.

Ideologiczna nadbudowa zawarta w programie Zielonych – przykrywająca bazowe hasła obrony Ziemi i tradycyjnego społeczeństwa – to nic innego jak zlepek liberalnych i marksistowskich, skompromitowanych haseł.

ciąg dalszy na str. 8

ZE ŚWIATA

Opr. B.D.

• W PE nadal próbuje karać niepokorne państwa. „Na Węgrzech istnieje poważne ryzyko naruszenia praworządności” – to teza projektu rezolucji PE przedstawiona w Brukseli. Propozycja, podobnie jak w przypadku Polski, zakłada zwrócenie się do Rady UE o uruchomienie wobec Węgier art. 7 traktatu UE. Ostatnie wybory pokazały jednak stanowisko samych Węgrów i warto, by Bruksela uwzględniła to.

• Pełne wyniki wyborów na Węgrzech. Fidesz-KDNP zdobył 133 mandaty w 199-osobowym parlamencie, nacjonalistyczny Jobbik 26 mandatów, koalicja Węgierskiej Partii Socjalistycznej i partii Dialog 20 mandatów. W nowym parlamencie znajdzie się jeszcze 9 działaczy Koalicji Demokratycznej, 8 z partii Polityka Może Być Inna i po jednym z partii Razem, narodowości niemieckiej oraz 1 poseł niezależny.

• W wyborach prezydenckich w Czarnogórze z wynikiem 54,1% głosów już w pierwszej turze wygrał prozachodni Djukanović. Jego najpoważniejszy rywal, biznesmen Bojanić, którego popierały partie opozycji m.in. opowiadające się za zbliżeniem z Rosją, zdobył 33,2% głosów. Vuksanović, pierwsza w Czarnogórze kobieta ubiegająca się o najwyższy urząd uzyskała 8,2%.

• Ambasadorowie państw członkowskich przy UE przyjęli ostateczny tekst dyrektywy o pracownikach delegowanych, przy sprzeciwie Polski i Węgier. Wielka Brytania, Litwa, Łotwa i Chorwacja wstrzymały się od głosu. Ostateczne przyjęcie dyrektywy nastąpi po poparciu jej przez PE.

• Ministerstwo obrony USA oświadczyło, że odwetowe naloty na Syrię miały przekazać syryjskiemu

reżimowi jednoznaczny komunikat i powstrzymać użycie broni chemicznej w przyszłości. Wg Pentagonu atak przeprowadzono z powodzeniem bez strat ludności cywilnej. Prezydent USA Trump podsumował atak – „Dziękuję Francji i Zjednoczonemu Królestwu za ich mądrość i potęgę ich sił zbrojnych. Nie można mieć lepszego rezultatu. Misja wypetniona!”. Rosja zażądała zwołania RB ONZ, a Putin uznał naloty na Syrię za „akt agresji wobec suwerennego państwa”.

• Irański prezydent Rowhani zapewnił prezydenta Syrii Asada, że Iran stoi ramię w ramię z jego krajem.

• Deputowani Dumy, niższej izby parlamentu Rosji, wnieśli projekt ustawy, w którym proponują rządowi ograniczenie współpracy gospodarczej z USA w reakcji na amerykańskie sankcje. Projekt umożliwiłby ograniczenie lub zakaz wwozu towarów z USA i innych krajów.

• 50 km od Polski Rosjanie testowali rakiety zdolne do przenoszenia głowic jądrowych. Tylko od początku kwietnia Kreml przeprowadził przy swojej zachodniej granicy 15 ćwiczeń wojskowych. Udział w nich w sumie wzięto ponad 9 tys. żołnierzy i co najmniej 2 tys. pojazdów.

• Członkowie tzw. Grupy z Limy na zakończonym w stolicy Peru Szczyście Ameryk podpisali deklarację potępiającą lewicowego prezydenta Wenezueli Maduro za doprowadzenie do katastrofy gospodarczej i humanitarnej jego kraju.

• Prezydent Azerbejdżanu Alijew zapewnił sobie reelekcję w wyborach prezydenckich zdobywając 86% głosów. Frekwencja w „wyborach” – 74,5%.

• Jak podał portal axios.com, administracja Trumpa w ciągu ostatnich tygodni kilkakrotnie naciskała

na Izrael, aby próbował rozwiązać kryzys, który wybuchł w stosunkach z Polską w związku z nowelizacją ustawy o IPN. Wg autora tekstu, jeśli TK nakaze parlamentowi polskiemu przegląd ustawy i wprowadzenie poprawek, może to doprowadzić zakończenia kryzysu z Izraelem.

• Ukraina zwróciła się do Polski o wznowienie współpracy IPN, resortów kultury oraz komisji międzyrządowych, zajmujących się kwestiami historycznymi, zawieszona po nowelizacji ustawy o IPN. Na Ukrainie oczekiwany jest z wizytą wicepremier i min. kultury i dziedzictwa narodowego Głiński.

• Specjalna komisja doktrynalna syromalabarskiego Kościoła katolickiego oceniła, że uprawianie jogi jest nie do pogodzenia z wiarą katolicką. Joga nie jest medium odpowiednim do osiągnięcia boskiego doświadczenia – stwierdzili na synodzie biskupi tego Kościoła działającego w Indiach.

• Szwajcarscy prawnicy doszli do wniosku, że jeśli dron narusza czyjąś przestrzeń prywatną, osoba, której naruszenie dotyczy, ma prawo zestrzelić go i nie jest odpowiedzialna za wyrządzone w ten sposób straty.

• W 2017 r. na drogach w państwach UE zginęło 25 300 osób, o 2% mniej niż rok wcześniej. W Polsce, której drogi wciąż należą do najniebezpieczniejszych w Unii, liczba ofiar zmniejszyła się o 6%.

• 257 osób zginęło w katastrofie algierskiego wojskowego samolotu transportowego Il-76, który rozbił się tuż po starcie z bazy lotniczej w mieście Bafarik niedaleko Algieru.

• Zmarł Miłosz Forman, czeski reżyser o światowej sławie, twórca m.in. „Lotu nad kukułczym gniazdem”, który od lat tworzył w USA. □

Obie strony są gotowe rozmawiać

ciąg dalszy ze str. 3

Wspólnota europejska daje Polsce i Polakom wyjątkową szansę rozwoju i wykorzystania naszej wrodzonej przedsiębiorczości. Dlatego jednym z naszych głównych celów powinno być utrzymanie jednoci Europy przed zagrożeniami zewnętrznymi, ale też powstrzymanie prób podważenia zasad wspólnego rynku i swobód jakimi się on rządzi. Jest to droga nie tylko do zabezpieczenia interesów Polski, ale i wzrostu konkurencyjności i znaczenia Unii Europejskiej na świecie.

Dobrym przykładem, jak to można realizować jest obszar przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Europa jest w światowej awangardzie tych działań. Zagadnienie to ma jednak wymiar globalny i właśnie takiego podejścia wymaga. Dlatego w tym roku w Katowicach Polska organizuje Światowy Szczyt Klimatyczny COP 24, który ma wypracować tego typu rozwiązania. W kontekście zmian klimatycznych takie obszary inwestycji jak energooszczędność, efektywność energetyczna, elektromobilność dają szansę na rozwój gospodarczy i nowe miejsca pracy.

- Jeżeli mowa o ekologii, ruchy obrońców środowiska łączy się zwykle z „lewactwem” - czy słusznie? Jest Pan specjalistą tematyki pogranicza ekonomii, energii, bezpieczeństwa środowiska.

- Staram się patrzeć ponad stereotypami. Dziś ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu są tematami wiodącymi i zajmującymi większość liderów politycznych o różnych poglądach. W 2015 r. zagadnienia ekologiczne doczekały się też ujęcia w tak zwanej zielonej encyklice papieża Franciszka. Dlatego nie szufladkowałbym już tego tematu politycznie.

Również obecny polski rząd przywiązuje dużą wagę do tego tematu, bo sfera ta łączy się z jakością życia obywateli. Nie przypadkiem staramy się dziś w Polsce zintensyfikować walkę ze smogiem, realizujemy strategiczny program elektromobilności, który jest również wysoko oceniany we Francji. Oczywiście w każdych działaniach potrzebny jest rozsądek oraz zrównoważenie, tak żeby realizując określone priorytety klimatyczne i środowiskowe pamiętać o bezpieczeństwie energetycznym oraz społecznym.

- Na jakim etapie znajduje się współpraca w ramach Trójkąta Weimarskiego? Mówiło się ostatnio o potrzebie jego reanimacji... Czy nie spowoduje to jednocześnie osłabienia ważnej współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej?

- Trójkąt Weimarski pozostaje niezmiennie ważnym uzupełnieniem dialogu, jaki Polska prowadzi dwustronnie z Francją i z Niemcami. Na szczepku roboczym spotkania w tym trójstronnym gronie nigdy nie ustały. Chcemy jednak zintensyfikować je na szczepku politycznym. Jeśli trzy nasze kraje usiądą przy wspólnym stole, gdzie Francja reprezentuje południowy zachód Europy, Niemcy centrum, a Polska wschód to wypracowywane porozumienia mogą być przetłumaczonym dla rozwiązań na poziomie Unii Europejskiej. Dlatego Trójkąta Weimarskiego nie należy postrzegać jako konkurencji dla Grupy Wyszehradzkiej. Daje on raczej szansę na wyrażanie naszych regionalnych interesów w rozmowach z innymi, ważnymi partnerami europejskimi.

- 2 maja przypada Święto... Polonii. Mówi się, że oddalenie od Kraju daje pewien konieczny dystans w ocenie Ojczyzny, jej osiągnięć, racji stanu, kierunków, zagrożeń. Jak w tym kontekście spostrzega Pan Polonię francuską, w końcu spadkobierców Wielkiej Emigracji?

- Diasporę polską we Francji tworzą reprezentanci wielu pokoleń, każdy pozostawił w Polsce inną przeszłość i zachował odmienny obraz Ojczyzny. Różnie też ułożyły się we Francji losy polskich imigrantów, najstarsza emigracja jest częścią społeczeństwa francuskiego. Emigracja ostatnich piętnastu lat nadal kształtuje swoją pozycję społeczną we Francji. Z kolei najmłodsze pokolenie, młodzi, studenci, łatwo przystosowują się do nowego kraju zamieszkania, ale rzadziej poszukują kontaktów z tzw. „starą” Polonią.

Jednego jestem pewien każdy kto czuje się Polakiem troszczy się o swoją Ojczyznę bez względu na to jak daleko się od niej znajduje. Polskie serce zawsze się wzruszy słysząc polski hymn, muzykę Chopina czy przechodząc obok pomnika wielkiego Polaka Jana Pawła II, który jedna serca Polaków na całym świecie, a te symbole łączy bez względu na dystans.

= Dla narodu polskiego, w tym dla Polonii,

jednym z najistotniejszych odniesień historycznych pozostaje od wieków Konstytucja 3 Maja. Jak dzisiaj Polacy powinni odczytywać to swoiste „memento”?

- Konstytucja 3 Maja pozostaje symbolem jedności i siły narodu polskiego wobec przeciwności historii. Dlatego powinniśmy obchodzić każdą jej rocznicę z radością i dumą. Tutaj, we Francji, daje nam to okazję do przypomnienia o długiej tradycji republikańskiej i ustroju demokratycznego w Polsce. Nieustannie czerpią z niej kolejne pokolenia Polaków, ale i Europejczyków.

Chcę, aby najbliższe obchody święta Konstytucji 3 Maja, wraz z obchodzoną 2 maja Świętem Polonii były dla Polaków we Francji momentem szczególnym. Wspólnie ze stowarzyszeniami polonijnymi przygotowujemy z tej okazji wyjątkowy program obchodów w Paryżu. Będzie to też inauguracja tegorocznych uroczystości z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Mam nadzieję, że cała wspólnota Polska we Francji włączy się w te wydarzenia.

- W tym roku obchodzimy rocznicę 100-lecia odzyskania przez Polskę państwowości, jak ocenia Pan z perspektywy paryskiej Ambasady dzisiejszą rolę naszego narodu w rodzinie krajów chrześcijańskiej Europy i... Unii Europejskiej?

- Obok aktywnego uczestnictwa w obchodach rocznicowych, świętach państwowych czy organizowanych za granicą wyborach prezydenckich i parlamentarnych, również wiara chrześcijańska odgrywa ważną rolę w życiu Polonii. Życie diaspory koncentruje się wokół Kościoła, o czym można się przekonać w każdą niedzielę. Jak wielokrotnie w naszej burzliwej historii, religia pozostaje ważnym spoiwem narodu, ale i elementem tożsamości europejskiej. Myślę, że Polacy stoją dziś wśród czołówki narodów dających świadectwo chrześcijańskich korzeni Europy. Wystąpienie prezydenta E. Macrona przed episkopatem Francji w początkach kwietnia br. jedynie potwierdziło, że również nad Sekwaną tradycja ta nie pozostaje zapomniana. Rolą Polaków jest zapewnienie, że to dziedzictwo chrześcijańskie pozostanie żywe i zostanie niezmiennie elementem przyszłości Europy. □

Paweł Osikowski

Zielony konserwatyzm?

ciąg dalszy ze str. 7

Fraza o nieskrępowanej wolności jednostek – m.in. prawa do zawierania małżeństw przez pary jedнопłciowe czy prawnej dopuszczalności eutanazji dla nieuleczalnie chorych – co to ma wspólnego z „zielonym” światopoglądem? Trudno pogodzić te hasła z deklarowaną wolą obrony naturalnego ładu i porządku, czy też obroną życia. Czy koniecznie trzeba podzielać poglądy liberalne lub marksistowskie żeby zostać członkiem partii Zieloni?

Na koniec jeszcze dodatkowe ważne powody, uzasadniające dlaczego widzę potrzebę reorientacji programowej ekologów i

konserwatystów. W swych podstawowych założeniach, przesądach, intuicjach: ruch Zielonych stanowi współczesną emanację konserwatyzmu. Mniej więcej do połowy ubiegłego wieku, konserwatyści opowiadali się za modelem symbiozy społeczeństwa z przyrodą, za życiem wiejskim przeciwstawianym oderwanemu od korzeni życiu miejskiemu. Kolejny powód to obopólne korzyści wyptywające ze zjednoczenia: wzmocnienie siły oddziaływania proekologicznych i konserwatywnych haseł. Zatem konserwatyści są naturalnymi sprzymierzeńcami ekologów. Najwyższy czas aby jedni i drudzy uświadomili sobie jak wiele ich łączy. □

Włodzisław Turek

Adhortacja o świętości

Świętość z sąsiedztwa

Każdy z nas powołany jest do świętości, także ty – przekonił je papież Franciszek w swym najnowszej adhortacji, zaiytulował ją „Gaudete et exultate”, czyli „Cieszcie się i radujcie”. Wiedziałaś o tym?

Biorąc do ręki najnowszy papieski dokument, nie należy się spodziewać traktatu o świętości, z naukowymi definicjami i analizami. Franciszek przekazuje tekst praktyczny, pokazujący, że Bóg pragnie naszego szczęścia i oczekuje, że nie zadowolimy się przeciętnością, tylko sięgniemy po świętość. Tłumaczy, jak to zrobić i jakich narzędzi używać, by rozwijać własną drogę świętości, a nie kopiować czyjeś wzory. Świeżość tej adhortacji nie polega na pisaniu o rzeczach nowych, bo powszechne powołanie do świętości to ważny element odnowy soborowej, ale na nowym języku. – Adhortację dobrze się czyta, miejscami napisana jest wręcz językiem mówionym, który zrozumie każdy. Ten sposób wypowiedzania się o rzeczach ważnych to nowość – podkreśla ks. Dariusz Kowalczyk. I przypomina, że podejmując refleksję nad tym, co będzie najważniejsze w duszpasterstwie XXI w., Jan Paweł II bez wahania wskazał właśnie świętość. Nic dziwnego, że Franciszek ten temat podejmuje. Jest to podstawowa perspektywa duszpasterstwa.

Prosta definicja

– Byłem poruszony samym początkiem, gdzie Ojciec Święty odwołuje się do Abrahama, pisząc, że „żył w zażyłości z Bogiem i bez skazy”. To jest bardzo prosta definicja świętości – mówi o. Michał Legan, paulin, wskazując, że warto zwrócić uwagę na kolejność. – Nam się wydaje, że świętość polega na tym, żeby się wyżyć wszystkich grzechów; że jak już będę doskonały, to mogę szukać relacji z Bogiem. Dopóki nie będę perfekcyjny, oczyszczony, to mi się to nie uda. Papież odwraca tę kolejność. Nie da się być bez skazy, nie wchodząc najpierw w relację z Bogiem, który może dać nam świętość – twierdzi. Odwołanie do Abrahama zaraz na początku adhortacji powinno zmienić nasze myślenie o świętości. Tylko spotkanie z Bogiem może mnie uczynić kimś, kto przestanie kochać grzech – podkreśla paulin, który w czasie prezentacji dokumentu uczestniczył w Rzymie w spotkaniu papieża z misjonarzami miłosierdzia z całego świata. Ta zbieżność wydarzeń wydaje się nieprzypadkowa. – Ukazując nam przez ostatnie lata Boga, którego imię to miłosierdzie, papież pokazuje, że chrześcijanin nie może dzielić swego życia na to, które jest duchowe i stanowi podążanie ku świętości, i na to, które jest życiem zawodowym, rodzinnym. To jest całość, spójna droga i nie ma życia chrześcijańskiego, które nie byłoby drogą do świętości – podkreśla ks. Michał Olszewski, sercanin. I dodaje, że na tej drodze niejednokrotnie upadamy, nierzadko nawet bardzo nisko, ale dzięki Bogu możemy powstać. – Nie byłoby naszej drogi do świętości, gdyby nie Bóg, któremu na imię miłosierdzie. Ta adhortacja fenomenalnie spina papieskie nauczanie – podkreśla zakonnik.

Polska akcja pomocy uchodźcom syryjskim (na zdjęciu D. Wildstein)

Nie dla wybrańców

Już na początku 50-stronicowego dokumentu papież w fascynujący sposób pisze o wielu rodzajach świętych. Mówi o „klasie średniej świętości”, przypominając, że nie możemy myśleć tylko o tych, którzy są już kanonizowani lub beatyfikowani. „Lubię dostrzegać świętość w rodzicach, którzy z wielką miłością pomagają dorastać swoim dzieciom, w mężczyznach i kobietach pracujących, by zarobić na chleb, w osobach chorych, w starszych zakonnicach, które nadal się uśmiechają. W tej wytrwałości, aby iść naprzód, dzień po dniu, widzę świętość Kościoła walczącego. Jest to często »świętość z sąsiedztwa«, świętość osób, które żyją blisko nas i są odbłaskiem obecności Boga” – pisze papież. Zachęca, byśmy dali się pobudzić znakami świętości. Ważne jest, aby każdy rozpoznał własną drogę i nie marnował czasu, naśladować coś, co nie było dla niego pomyślane. – Bardzo ważne jest to wskazanie zwykłych ludzi. Myślę tu o moich braciach, którzy nie są księżmi, którzy pracują zawodowo, wychowują dzieci. O mojej siostrze odbywającej praktyki pielęgniarskie, która przejęła się losem kobiety, która właśnie urodziła i porzuciła dziecko – mówi ks. Olszewski, wskazując, że takiego życia uczy Franciszek. – Jesteś politykiem, poświęć wszystkie siły dla dobra społeczeństwa; jesteś pielęgniarką – poświęć je dla pacjentów; jesteś księdzem – to oddaj się całej parafianom. Świętość nie jest zarezerwowana dla wybrańców i nie jest też jakimś dodatkiem czy przestrzenią, w którą wchodzimy po pracy. Świętość to nasza codzienność – zaznacza sercanin.

– Ojciec Święty bardzo ładnie nawiązuje do mam i babć, do kobiecego stylu świętości. Tworzy nawet przypowieść w stylu Jezusowym, pisząc o pewnej kobiecie, która poszła na rynek i już miała plotkować, ale się powstrzymała, potem spotkała swojego syna i go cierpliwie wystuchała, następnie spotkała biednego i potraktowała go z miłością. Papież używa języka Ewangelii i to jest przekonujące w tej adhortacji. Dokumenty można różnie przyjmować, ale jak się słyszy Ewangelię, serce musi się otworzyć – mówi o. Legan. Zwraca uwagę na ważną obserwację Franciszka – że te mamy i babcie nie zawsze były bezbłędne, ale zawsze starały się iść naprzód, a to – według papieża – jest ważne w świętości. Od plotkarki na rynku płynnie przechodzi do kard. Van Thuana i tego, jak czekając latami na uwolnienie z więzienia, widział on świętość w przeżywaniu chwili obecnej, napełniając się miłością.

ciąg dalszy na str. 12

Poziomo: A-6. Utwór dramatyczny przeznaczony do wystawiania na scenie. B-1. Państwo ze stolicą w Pradze. C-6. Rozpoczęcie partii szachów polegające na poświęceniu pionka lub figury, w celu uzyskania korzystniejszej pozycji na szachownicy. D-1. Władca starożytnego Egiptu. E-6. Podniecenie towarzyszące silnemu przeżyciu. F-1. Koło sterowe płatawca. G-9. Salix caprea /gatunek wierzby/. H-1. Dawna drobna moneta srebrna. I-9. Metalowy pręt zagięty na końcu, służący do zaczepiania o coś. K-1. Gatunek papugi. L-9. Coś do czego jest się zmuszonym lub rodzaj deseru owocowego. Ł-1. Pramatka rodu ludzkiego. M-6. Książka zawierająca wyjaśnienia snów. N-1. Dawniej: sypialnia przylegająca do pokoju dziennego. O-6. Stop będący imitacją złota. P-1. Prowadzą na piętro. R-6. Konkurencja w podnoszeniu ciężarów. S-1. Norma postępowania, reguła.

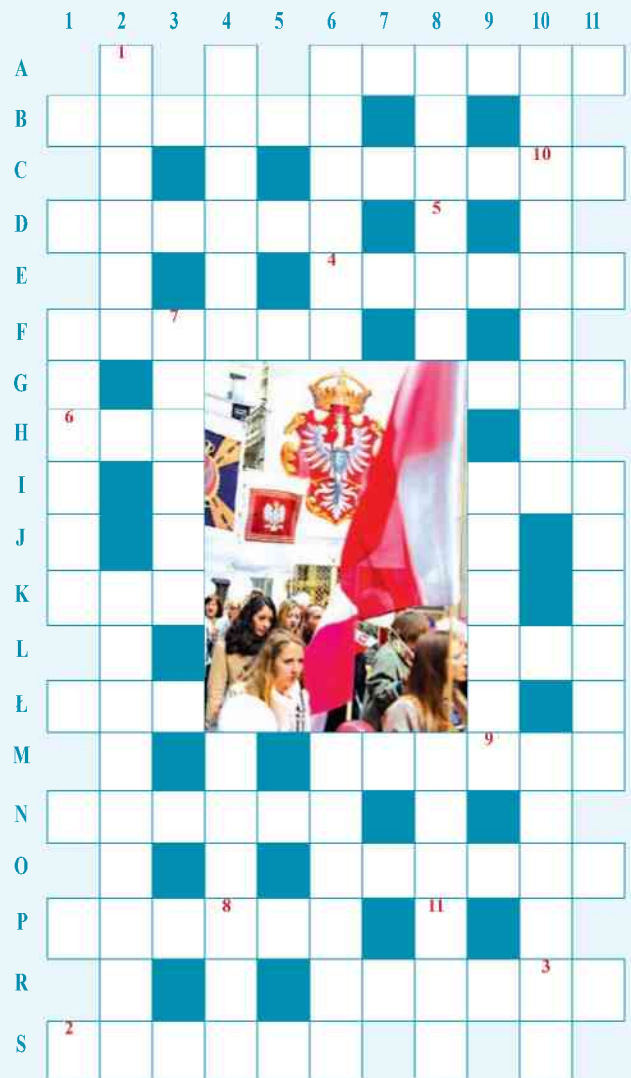
Pionowo: 1-F. Moja ulubiona pora roku. 2-A. Armata. 2-K. Krwawe przejście władzy w państwie. 3-F. Najmniejsza, niepodzielna częśćka wypowiedzi pisemnej. 4-A. Ogradza pokoje. 4-M. Na głowie króla lub orła na polskim godle państwowym. 6-A. Męski pierścionek. 6-M. Utwór literacki ośmieszający wady ludzkie. 8-A. Zwitek materiału do tamowania krwawień. 8-M. Informacja pozwalająca określić miejsce pobytu kogoś. 9-I. Najwyższy dowódca wojska polskiego i litewskiego do czasów rozbiorów. 10-A. Broń kombinowana do polowań – połączenie sztucera i strzelby. 10-M. Włochy inaczej. 11-I. Twórca zaliczany do najwybitniejszych w swojej dziedzinie. □

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 11 utworzą rozwiązanie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Rozwiązanie krzyżówki z GK nr 7/2018: „Dzień Urodzin”.

Poziomo: nakład, Lidia, kompresor, opera, nurt, krem, Znak, smok, nuda, stos, rana, owoc, dość, ibis, złoto, Ślązaczka, skroń, letarg. **Pionowo:** narodziny, radość, karetta, Dolny Śląsk, arkan, lato, smar, baza, ikra, szale, instrument, wiosna, promyk, psycholog. □

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☺ Reprezentacja Polski spadła z szóstego na 10. miejsce w rankingu Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej. Wciąż prowadzą mistrzowie świata Niemcy, przed Brazylijczykami. Na trzecią pozycję awansowali Belgowie. W marcowych meczach towarzyskich Polacy we Wrocławiu przegrali z Nigerią 0:1 i w Chorzowie wygrali z Koreą PŁD 3:2.

☺ Ekstraklasa. W grupie finałowej w pierwszej kolejce padły wyniki: Lech – Korona 0:1, Jagiellonia – Górnik Zabrze 1:2, Legia – Zagłębie Lubin 0:1 (posadę stracił trener Legii – Jozak), Wisła Płock – Wisła Kraków 2:2. Trzy porażki zespołów z trzech pierwszych miejsc w tabeli spowodowały, że nie ma żadnych przesunięć i liderem pozostaje Lech.

☺ W grupie „spadkowej” Arka poległa 1:2 z Lechią, Cracovia wygrała 2:1 z Piastem Gliwice, w meczu Pogoni z Niecieczą padł wynik 2:0, a Śląsk Wrocław wygrał z Sandecją 1:0. Pozostanie w ekstraklasie zapewniła sobie już Cracovia. Najbliżej spadku są Nieciecza i Sandecja.

☺ W Challenge Cup piłkarek ręcznych MKS Perta Lublin zagra w finale rozgrywek. W rewanżowym meczu z Ardesen GSK,

Polki zdemolowały przeciwnika z Turcji i wygrały 36:20, odrabiając stratę 5 bramek z pierwszego meczu.

☺ Reprezentacja Polski piłkarzy ręcznych zagra w Grupie 1w eliminacjach do mistrzostw Europy 2020. Jej rywalami będą: Niemcy, Izrael i Kosowo.

☺ Polscy hokeiści wygrali z Ukrainą 4:2 mecz towarzyski przed rozpoczęciem mistrzostw świata Dywizji IA. Rywalizacja o awans do światowej Elity z udziałem Polaków odbywała się na Węgrzech w dniach 22–28 kwietnia.

☺ Hokejowa reprezentacja Polski kobiet przegrała wszystkie mecze na mistrzostwach świata dywizji 1B w Asiago. Biało-czerwone uniknęły jednak degradacji dzięki zmianom rozgrywek i w przyszłym roku również zagrają na poziomie trzecim. Polki kolejno przegrały z: Chinami 0:4, Łotwą 1:2, Kazachstanem 3:4, Włochami 1:2 i Koreą Południową 2:9. Awans do dywizji 1A uzyskały Włoszki.

☺ Tenis. Matkowski i Hiszpan Marrero odpadli w półfinale debla turnieju ATP w Marrakeszu, przegrywając z Francuzami Paire i Vasselin 5:7, 3:6. Linette awansowała do ćwierćfinału turnieju WTA w Bogocie.

W drugiej rundzie pokonała reprezentantkę gospodarzy Gonzalez 6:2, 6:1. 16-letnia Świątek wygrała pierwszy w swojej karierze turniej ITF. W finale w Pelham (Alabama) nie dała szans reprezentantce gospodarzy Kiick, wygrywając 6:2, 6:0.

☺ Bem zdobył w Weronie brązowy medal mistrzostw świata we florecie w kategorii kadetów (do lat 17). Wygrał pięć pojedynków i dopiero w półfinale uległ Amerykaninowi Olivaresowi 8:15.

☺ Polscy bokserzy pokonali w towarzyskim spotkaniu Szwecję 10:6. Kibice w Słupsku zobaczyli osiem pojedynków. Na początku marca Polacy wygrali w Gołębiewie Średnim (pomorskie) z Litwą 14:6.

☺ Bilan-Stoch, żona, fotograf i menadżer trzykrotnego mistrza olimpijskiego Kamila Stocha, zaprojektowała grafikę na znaczek pocztowy, który trafił do obiegu 14 kwietnia. Znaczek, którego nakład wynosi milion sztuk, prezentuje zdjęcie i grafikę przedstawiające Kamila Stocha. Na znaczku widać portret polskiego skoczka, jego sylwetkę w locie, z dołączonym napisem „Mistrz Kamil Stoch”. □

Smolensk, an VIII

La catastrophe aérienne est toujours présente dans les esprits.

Cette année, les Polonais ont commémoré le huitième anniversaire de la catastrophe aérienne de Smolensk, survenue le 10 avril 2010, qui a vu la disparition du président de la République, Lech Kaczyński, de son épouse et de quatre-vingt-quatorze autres personnes – des membres de l'élite de la nation, du personnel de sécurité et les membres de l'équipage. Les passagers se rendaient à Katyn pour commémorer le massacre, soixante-dix ans plus tôt, de plusieurs milliers de Polonais, membres également des élites polonaises de l'entre-deux-guerres, par la police politique de l'URSS.

Le voyage présidentiel a eu lieu dans un contexte de relations polono-russes difficiles, alors que le Premier ministre Donald Tusk avait déjà effectué son propre voyage officiel quelques jours auparavant. Cette séparation des autorités de l'État a déclenché une controverse entre le camp du président conservateur et celui du Premier ministre libéral. Celle-ci n'a cessé d'enfler et est devenue une vraie fracture, avec le traitement de la catastrophe, de l'enquête sur les causes et les circonstances du crash, de la mémoire et de l'hommage à accorder aux victimes qui faisaient partie de tous les milieux politiques, culturels, sociaux, militaires et religieux du pays.

Vladimir Poutine nous avait touchés par son geste de compassion en prenant Donald Tusk dans ses bras comme pour le reconforter. Mais en même temps, il avait affirmé d'emblée que la responsabilité de l'accident en incombait aux seuls Polonais et que l'enquête devait aboutir à cette conclusion. Quelques mois plus tard, les officiels russes concluaient que les pilotes militaires n'avaient pas l'expérience d'un avion de ligne et qu'ils avaient fait l'objet d'une pression de la part de leur supérieur, le général Błasik, commandant de l'armée de l'air polonaise, qui se trouvait dans le cockpit sous l'emprise de l'alcool. Et Donald Tusk avait emboîté le pas, avec son homme de confiance Jerzy Miller, chargé de l'enquête polonaise, qui avait exigé que les conclusions polonaises soient conformes à celles des Russes. Mais plus tard, il a été démontré que le général Błasik n'était pas dans le cockpit et qu'il n'y avait pas de traces d'alcool dans son sang. Les enquêtes russe et polonaise colportent donc des mensonges. Et ce ne sont pas les seuls. Elles prétendent que l'avion volait trop bas et aurait perdu une partie d'une aile après avoir heurté un bouleau qui se trouvait sur son parcours. Un tel arbre peut-il endommager un tel avion ? La nouvelle commission d'enquête, mise en place il y a deux ans, a conclu dans un rapport technique, publié récemment, que l'avion a été détruit en vol, à la suite de plusieurs explosions dont il faut maintenant déterminer la nature et l'origine.

Autre point de controverse, la façon dont les corps ont été traités, comme nous l'avons déjà évoqué ici à plusieurs reprises. Les restes ont été profanés puis jetés dans les cercueils, ces derniers ont été plombés et envoyés en Pologne. Là, ils ont été mis directement en terre sans

être ouverts. Il y a deux ans, la justice a ordonné des exhumations systématiques pour procéder à des autopsies. Sur les soixante-dix-sept cercueils déjà examinés, il ressort que soixante-neuf restes humains de vingt-six personnes ont été retrouvés dans les cercueils d'autres victimes. Pour certaines, les identités avaient été échangées. De nombreuses erreurs et négligences ont également été découvertes dans les rapports russes.

Si les victimes retrouvent petit à petit leur identité et leur dignité, qu'en est-il de la mémoire et de l'hommage qui leur sont dus ? Les conservateurs voulaient un monument à Varsovie, que les libéraux ont toujours refusé. Alors pendant huit ans, soit quatre-vingt-seize mois – autant que de victimes –, le PiS a organisé des commémorations avec des marches dans les rues de la capitale. Ces marches ont souvent été perturbées par l'opposition qui cherchait à provoquer un incident pour mettre le feu aux poudres, mais le calme et la dignité ont toujours eu le dessus. Le 10 avril dernier marque une étape, car la dernière marche a eu lieu, suivie de l'inauguration du monument aux Victimes de la tragédie de Smolensk de 2010. Situé sur la place Piłsudski, il évoque un escalier d'embarquement pour avion, sur lequel sont gravés les quatre-vingt-seize noms des victimes, dans l'ordre alphabétique, sans titres ni fonctions. À proximité, un autre monument sera érigé dans quelque mois à la mémoire du président défunt Lech Kaczyński, pour rappeler sa vie consacrée au service de la Pologne.

La catastrophe est toujours présente dans les esprits, et les esprits s'échauffent à son évocation car la vérité n'est pas encore faite. La commémoration devrait toujours être un moment de recueillement, de souvenir, un moment d'unité nationale pour que le pays, malgré les malheurs et les catastrophes qui le touchent, puisse continuer à se projeter vers l'avenir. Mais il est dans l'intérêt de certains d'attiser la controverse, d'approfondir la fracture pour que la société reste divisée et que cette division devienne irréversible. La réponse à donner, c'est la vigilance, la dignité et la solidarité pour continuer la construction d'une société unie. Mais la blessure est profonde et mettra du temps à se refermer. □

Stoch na znaczku

Sezon 2017/2018 był dla Kamila Stocha obfity w sukcesy. Mistrza olimpijskiego z Pjongczangu uhonorować Poczta Polska, która wydrukowała milion znaczków pocztowych z podobizną skoczka.

Limitowana seria z Kamilem Stochem pojawiła się w sprzedaży 14 kwietnia. Znaczek pocztowy można kupić ze specjalną kopertą z podobizną zawodnika na tle gór, pieczętą ze skoczkiem narciarskim i inicjałami „KS”.

Za przygotowanie projektu odpowiadało Studio Konart i żona dwukrotnego

zdobywcy Kryształowej Kuli, Ewa Bilan-Stoch.

Znaczek z podobizną mistrza olimpijskiego z Pjongczangu posiada nominat 3,70 zł.

Kamil Stoch pojawia się na znaczkach Poczty po raz drugi. Wcześniej miało to miejsce w 2014 r. w ramach serii „Polscy złoci medalści XXII Zimowych Igrzysk Olimpijskich

w Soczi”. Wówczas oprócz skoczka na znaczkach pojawiły się sylwetki Zbigniewa Bródki i Justyny Kowalczyk. W 2001 r. do kupienia był z kolei znaczek pocztowy z Adamem Małyszem, który miał upamiętnić mistrzostwo świata na normalnej skoczni w Lahti. □

Świętość z sąsiedztwa

ciąg dalszy ze str. 9

Jeżeli ktoś odważy się przeczytać adhortację w całości, zobaczy w niej zachętę do świętości, która wydaje się czymś naturalnym dla człowieka. Papież próbuje nas przekonać, że wybierając perspektywę świętości, nie tracimy niczego z naszego człowieczeństwa. Cytuje Léona Bloy, który mawiał, że „w życiu istnieje tylko jeden smutek: nie być świętym”. – Nigdy nie spotkałem człowieka, który byłby szczęśliwy w grzechu. Natomiast spotkałem mnóstwo ludzi, którzy dzięki doświadczeniu miłosierdzia otrzymali pokój i szczęście. To jest niesamowicie ważne, by sobie uświadomić, że nie być świętym to jest gigantyczny smutek – podkreśla o. Legan.

Franciszek pisze o dwóch subtelnych nieprzyjaciółach świętości, którymi są współczesny gnostycyzm (wiara zamknięta w jakichś subiektywnych schematach, emocjach, doświadczeniach) i pelagianizm (postawa tych, którzy chcą się jakby sami zbawić przez wyimaginowaną wierność normom i doktrynom). – Zastanawiam się, gdzie papież widzi przedstawicieli tych nurtów. W części poświęconej nowym pelagianom pisze o obsesji na punkcie prawa, o ostentacyjnej trosce o liturgię, o doktrynę i o prestiż Kościoła. Mam nadzieję, że tego rodzaju retoryka nie będzie młotem na tych, którzy w dzisiejszych rozchwianych czasach formułują – skądinąd słusznie – różne pytania i wskazują, że warto być wiernym doktrynie, nauczaniu Tradycji Kościoła. Trzeba uważać, by nie zaszczerpać ludziom fałszywego przeciwstawienia między duszpasterstwem a doktryną. Dobre duszpasterstwo wynika z dobrej doktryny. Dobra doktryna jest zakorzeniona w duszpasterstwie, w konkretnym życiu wiernych – podkreśla ks. Kowalczyk.

Postuchajmy Jezusa

– Ojciec Święty często używa zwrotu „postuchajmy Jezusa”. I potem cytuje jakiś fragment Ewangelii. Nie głosi swojej mądrości, oddaje głos Chrystusowi. Dokładnie tak samo jest ze świętością – ona nie może polegać na tym, że to ja swoimi siłami ją osiągnę – zauważa o. Legan. Franciszek stwierdza, że „szczęśliwy” i „błogostawiony” stają się synonimami słowa „święty”. Pełne szczęście osiągamy przez wierne praktykowanie błogostawieństw. Możemy to robić tylko wtedy, gdy Duch Święty napełnia nas swoją mocą i uwalnia od stałości, egoizmu, samozadowolenia i pychy. Franciszek komentuje każde błogostawieństwo i jego wezwanie, kończąc słowami: „to właśnie jest świętość”. Być ubogim w duchu; reagować z łagodnością i pokorą; wiedzieć, jak płać z innymi; pragnąć i taknąć sprawiedliwości; patrzeć i działać miłosiernie; zachować serce wolne od wszystkiego, co płami miłość; rozsiewać wokół siebie pokój; godzić się każdego dnia na drogę Ewangelii, nawet gdyby miałyby to na nas ścierać problemy: to właśnie jest świętość. – Ta adhortacja jest na wskroś ewangeliczna, stąd staje się prowokacyjna – zauważa ks. Olszewski.

Franciszek skupia się na 25 rozdziale Mateuszowej Ewangelii, który zawiera konkretne kryteria, według których będą oceniane nasze czyny. To swoisty rejestr pytań, które Pan nam postawi w dniu sądu. Nie będziemy mogli rościć sobie prawa do

tytułów czy przywilejów. Pan rozpozna nas, jeśli my Go poznałiśmy w ubogim, głodnym, znoszącym niedostatek, zepchniętym na margines, cierpiącym, samotnym. W tym kontekście papież wskazuje na dwa istotne jego zdaniem błędy. – Pierwszy polega na rozdzielaniu działania na rzecz dobra wspólnego, ubogich i potrzebujących od osobistej relacji z Jezusem. Wtedy mamy chrześcijaństwo, które niewiele różni się od działania organizacji całkowicie świeckich. Drugi polega na wyimaginowanej jedności z Panem Bogiem przy jednoczesnych podejrzaniach wobec działalności społecznej – że jest to działalność zbyt świecka, a nawet komunistyczna. I po ignacjańsku próbuje nas przekonać, że trzeba umiejętnie połączyć akcję z kontemplacją – podkreśla ks. Kowalczyk. Franciszek wskazuje, że obrona niewinnych nienarodzonych powinna być jasna, stanowcza i gorliwa, bo stawką jest tu godność ludzkiego życia, które zawsze jest święte i wymaga miłości dla każdego człowieka, bez względu na stadium jego rozwoju. Jednakże „równie święte” jest życie ubogich, osamotnionych i pokrzywdzonych; chorych i starców narażonych na kryptoeutanię; ofiar handlu ludźmi i nowych form niewolnictwa. Również sytuacja migrantów nie powinna być mniej doniosła niż kwestie bioetyczne. W tym kontekście papież pisze o znaczeniu wspólnoty na drodze dążenia do świętości.

Nie ma świętości bez walki

Ostatni rozdział papieskiej adhortacji jest pod pewnymi względami zaskakujący. Franciszek podkreśla, że życie chrześcijańskie jest ciągłą walką. Również powołanie do świętości oznacza walkę – z grzechem, z mentalnością tego świata, a także z pokusami diabła. „Nie myślm, jakoby był to [diabeł] jakiś mit, wyobrażenie, symbol, postać czy pojęcie. To oszustwo, które prowadzi nas do osłabienia czujności. Do braku troski o siebie i do bycia narażonymi. On nie musi nas opętać. Zatrzuwa nas nienawiścią, smutkiem, zazdrością, wadami” – pisze papież. Te słowa są bardzo ważne, bo w ostatnim okresie próbowano przypisywać Franciszkowi stwierdzenie, że diabła nie ma. W tym dokumencie bardzo jasno mówi dokładnie na odwrót i wzywa do czujności, do ciągłego rozeznawania. Trzeba rozeznawać, czy pomysły pochodzą od Ducha Świętego, od ducha świata, czy wprost od diabła. W kontekście walki duchowej pada konkretna prośba do chrześcijan, aby nie zaniedbywali codziennego rachunku sumienia i świadomie odmawiali modlitwę „Ojcze nasz”, w której słowa „uwolnij nas od Złego” nie dotyczą zła abstrakcyjnego, ale istoty osobowej, która nas dręczy. „Jezus nauczył nas, abyśmy codziennie prosili o wyzwolenie, aby jego [diabła] moc nie panowała nad nami” – pisze papież. Adhortację Franciszek kończy zachętą: wspierajmy się nawzajem w pragnieniu bycia świętymi. „W ten sposób będziemy mieli udział w szczęściu, którego świat nie może nam odebrać” – przekonuje.

Warto przeczytać adhortację o świętości, by znaleźć odpowiedź na pytanie: „Jaki jest sens w tym, że jestem chrześcijaninem?”. Dokument zawiera odpowiedzi na wiele wątpliwości współczesnego człowieka. □

Beata Zajczkowska (Gość Niedzielny)

Pielgrzymka do Rzymu: 4 - 10 czerwca 2018

Obchodząc 40-lecie wyboru św. Jana Pawła II na Stolicę Piotrową, PMK zaprasza Rodaków do udziału w Pielgrzymce do Rzymu. Wdzięczność za odzyskanie Niepodległości Ojczyzny złożymy na ołtarzu przy grobie Papieża-Polaka w Bazylice św. Piotra.

Program: zwiedzanie starożytności rzymskich, nawiedzenie czterech bazylik papieskich, katakumb oraz miejsc związanych z historią Ojczyzny i świętych Rodaków, środowa audyencja generalna, niedzielna modlitwa «Anioł Pański» na Placu św. Piotra.

Wyłot z Paryża (Charles de Gaulle) – 4 czerwca g. 11⁰⁰. Powrót na Charles de Gaulle – 10.6., g. 17³⁵. Lecimy włoskimi liniami lotniczymi Alitalia. W Rzymie zamieszkamy w Domu Polskim św. Jana-Pawła II.

Koszt: 700€ – obejmuje: przeloty, transfery, wstępy i trzy posiłki dziennie. Przy zgłoszeniu podajemy: nazwisko, imię (imiona), datę urodzenia, adres, telefon, e-mail oraz optacym wpisowe: 350€ (gotówką, przelewem, bądź czekiem wystawionym na: «Aumônerie Polonaise» CCP 233436g N Paris), z dopiskiem na odroście czeku: «Pielgrzymka do Rzymu».

Zapisy do 25 marca 2018. Pielgrzymkę prowadzi ks. prał. Krystian Gawron, wicerektor PMK.

Kontakt: ks. dr Krystian Gawron, 11, rue Jules Guesde 92130 Issy-les-Moulineaux,
T. 01 46 45 79 79; 06 27 96 36 40;
e-mail: sempol.paris@gmail.com

Macron do katolików francuskich

Bogdan Dobosz

Prezydent Francji Emmanuel Macron spotkał się z katolikami Francji.

Spotkania prezydenta Francji z reprezentantami religii są właściwie dość stałą praktyką. Ważne miejsce zajmuje np. coroczny „obiad” z CRIF, czyli radą organizacji żydowskich. Są też spotkania z muzułmanami. Katolicy bywali jednak traktowani po macoszemu, zwłaszcza ostatnio, w okresie prezydentury Hollande'a. Władza dość brutalnie rozprawiła się wówczas z ich protestami w obronie instytucji małżeństwa (śluby homoseksualistów), nie wspominając już o bezpardonowej i wykorzystującej wymiar sprawiedliwości walce z obrońcami życia poczętego.

W ostatnim czasie, już za kadencji Macrona, doszło także do kilku oburzających akcji tzw. „obrońców laicyzmu”, którzy atakowali w sądach symbole chrześcijańskie, czy wymogli przesunięcie pomnika św. Jana Pawła II w Ploermel. Nic dziwnego, że po dość ciepłym przemówieniu Macrona w Kolegium Bernardyńskim niektórzy zaczęli mówić o... przełomie. Media donosiły nawet o „Bezprecedensowym wystąpieniu prezydenta Francji na forum Konferencji Episkopatu” i o tym, że „Prezydent Macron zachęca katolików do angażowania się w sprawy społeczne” i „Wyciąga rękę do katolików”.

Po drugiej stronie lewica ciskała na Macrona gromy, co dodatkowo nadawało temu spotkaniu wrażenia jakiegoś przełomu i nowego etapu relacji. Oburzano się na odejście od twardego laicyzmu, a szef France Insoumise Jean-Luc Mélenchon napisał nawet w mediach społecznościowych, że „Macron posunął się za daleko. To nieodpowiedzialne!”. Skrajny polityk bredził nawet o „metafizycznym delirium” Macrona i nazywał go „subdiakonem”. Benoit Hamon z Partii Socjalistycznej uznał, że przemówienie było „głęboko sprzeczne z podstawowymi zasadami laicyzmu, którego prezydent powinien stanowić gwarancję”, zaś o podważeniu laickości państwa mówił także nowy sekretarz generalny Partii Socjalistycznej Olivier Faure.

O co chodzić może naprawdę? Mistyfikacja, próba uwodzenia katolików przez prezydenta, czy może naprawdę przełom?

By odpowiedzieć na te pytania trzeba sięgnąć do analizy przemówienia Macrona. Zawiera ono wiele elementów ciekawych, nie słyszanych przez ostatnie lata rządów lewicy, ale raczej nie przełomowych. Mało tego, wśród sympatycznie brzmiących słów są też wyraźnie pokazywane między wierszami granice wyznaczane katolickiemu zaangażowaniu. Samo uznanie jakiejś duchowości człowieka, przy jednoznacznie antropocentrycznej wizji świata i moralności bardziej przypomina etykę masońską,

niż zbliżenie prezydenta do chrześcijaństwa. Ale po kolei...

Prezydent Macron zaczął od stwierdzenia, że „więź między Kościołem a państwem nadwątlita się i powinno się ją naprawić. Dla naszego spotkania – mówił daje Macron – musieliśmy przetłamać opór sceptyków po obu stronach. (...) Gdybym miał streścić mój punkt widzenia powiedziałbym, że Kościół obojętny na sprawy doczesne nie jest wierny swemu powołaniu, a prezydent, który stwierdzi, że nie interesuje się Kościołem i katolikami nie spełni swojego obowiązku.” Macron przywołał tu przykład męczeńskiej śmierci płk Beltrame, która dla jednych łączy powołanie wojskowego i wierność Republice, a dla drugich jest przejawem żarliwej wiary katolickiej i dodał, że „te wymiary są ze sobą splecione”. Takich sympatycznych słów i przykładów padło dość dużo („Nie trzeba wracać do budowniczych katedr i Joanny d'Arc; najnowsza historia oferuje nam tysiące przykładów od porozumienia (tzw. „święta unia”) z 1914, po Ruch Oporu, od Sprawiedliwych, po odnowę Republiki, od Ojców Europy, po twórców nowoczesnego syndykalizmu, od doniostej powagi i chwili po zamordowaniu ks. Hamela, po śmierć płk Beltrame'a. Tak, Francja stała się silniejsza dzięki zaangażowaniu katolików”).

Było także o niestabilności obecnej struktury społecznej, która nie pozwala na wykluczanie katolików. Prezydent Francji zauważył, że „eurodeputowani odrzucili chrześcijańskie korzenie Europy, ale historyczna oczywistość czasami nie potrzebuje zapisów. Nie korzenie są dla nas ważne, bo równie dobrze mogą być martwe. Liczą się ich żywotne soki, a katolicki sok wciąż może jeszcze ożywiać nasz naród”. Dość ładnie, z tym, że owe „korzenie” wycięta jednak konkretnie sama Francja, a nie żadni anonimowi deputowani PE.

Macron zwrócił się do katolików o trzy dary, których potrzebuje od nich Republika („dar waszej mądrości, dar waszego zaangażowania i dar waszej wolności”). Użył też w przemówieniu zaskakującego jak na Francję zwrotu „życie dziecka mającego się narodzić”, ale na tym sympatyczne gesty w jego przemówieniu powoli się wyczerpują. Szeroki zakres współpracy dla państwa i Kościoła został przezeń zawarty przede wszystkim w temacie emigracji. Prezydent powołał się tu nawet na papieża Franciszka i arystotelesowską cnotę równowagi w „roztropności”, która ma przyświecać poczynaniom Francji w tej materii („realistyczny humanizm”). Pole wspólnej działalności, wg prezydenta, to czynniki wywołujące zjawisko masowej emigracji „zachwianie równowagi na świecie: konflikty polityczne, ubóstwo ekonomiczne i społeczne,

foto: T. Różycki

wyzwania klimatyczne”. W kontekście „upadku solidarności i nadziei” katolicy są głównym składnikiem tej części społeczeństwa, która zajmuje się chorymi, odizolowanymi, bezbronniymi, opuszczonymi, niepełnosprawnymi, więźniami. Na emigracji, ochronie środowiska i działalności charytatywnej rola Kościoła jeszcze się nie kończy. Stwierdzenie prezydenta Macrona, że „w tej charakterystycznej dla Kościoła wolności słowa jest coś, co może oświecić nasze społeczeństwo: wola Kościoła, by zainicjować i podtrzymać wolny dialog z islamem” i jest to już zadanie zupełnie nowe, a w dodatku dość dziwne. Ten swoisty „ekumenizm” ma być antyterrorystycznym zderzakiem i metodą oswojania islamu w społeczeństwie?! Macron dodał tu nawet, że „nie ma zrozumienia islamu bez pośrednictwa duchownych, nie ma między religijnego dialogu bez religii”.

Tyle ze strony prezydenta „marchewki”, czyli pół możliwego zaangażowania społecznego katolików. Dalej były już właściwie tylko ostrzeżenia – „słyszę rygorystyczny głos Kościoła dotyczący fundamentów człowieczeństwa” i rodziny, lecz... „stoimy wobec społeczeństwa, w którym formy rodzinne zmieniają się radykalnie, a status dziecka jest niekiedy niejasny. Francuzi pragną zakładać tradycyjne komórki rodzinne, ale ich wzorce rodzinne są mniej tradycyjne. Zasady głoszone przez Kościół stoją w konfrontacji ze złożonymi realiami życia”. Macron przywołał tu przykład „codziennego” stykania się kaptanów i katolickich organizacji „z rodzinami rozbitymi, homoseksualnymi, rodzinami stosującym aborcję, czy in vitro, z rodzinami podzielonymi w wierze”.

ciąg dalszy na str. 15

Świętość nieznaczących drobiazgów

Piotr Witt

Przypadła mi w udziale rola smutna i ośpowiedzialna. W braku kogoś bardziej kompetentnego, zwrócono się do mnie o wydanie i pini o bibliotece państwa Hanny i Aleksandra Konickich. Trzeba było w trybie doraźnym zdecydować, czy książki mi ją być oddane na makulaturę, czy też należy je ocalić. Właściciel u mnie jmowanego przez nich mieszkania nie chciał czekać. Żądał, aby je i próżnić natychmiast; z trudem uytarowano termin tygodniowy.

Duże mieszkanie haussmanowskie w Boulogne-Billancourt. Sztukaterie, w jadalni placard derobé na podręczne nakrycie. Meble, książki, nuty, a wszystko to już... niczyje, pozbawione znaczenia, nieważne, jak zwykle kiedy zabraknie człowieka, który ich używał. Omnia vanitas...

Pianistę Aleksandra Konickiego znałem od wielu lat. Kilkakrotnie ozdabiał muzyką moje prelekcje w różnych miejscach, w merostwie 7 dzielnicy, i w Muzeum Carnavalet. Przed rokiem zagrał pierwszy utwór kompozycji Chopina podczas mego spotkania autorskiego w Ambasadzie RP. Było to jego ostatnie publiczne wystąpienie.

Profesor fortepianu w Szkole Muzycznej w Łodzi, znalazł się w Paryżu w 1981 roku. W grudniu zastał go tutaj stan wojenny. Postanowił nie wracać. W jakiś czas potem wystąpił o azyl polityczny. Zajęcie znalazł w Lucé, koło Chartres, jako profesor fortepianu i akompaniator miejscowego chóru „Autrica”.

Okazjonalnie grywał podczas rozmaitych uroczystości polskich i polsko-francuskich: na przykład w maju 2003 roku podczas inauguracji Miesiąca Polskiego grał Chopina i Paderewskiego, a dziesięć lat temu wystąpił podczas koncertu zorganizowanego przez paryskie Muzeum Turgeniewa. w Sale Cortot.

W czerwcu 2015 roku koncertował w swoim Boulogne-Billancourt na uroczystości inauguracji przez diecezję Nanterre placu św. Jana Pawła II przed miejscowym kościołem. Następnego dnia, była to niedziela, jego żona, pani Hanna w tym samym miejscu dała wykład o filmie „Credo”.

Profesor Sorbony Hanna Konicka, była znawcą literatury i jej tłumaczem. Kilka książek i rozpraw poświęciła zwłaszcza Miromowi Białoszewskiemu – jednemu z najbardziej oryginalnych polskich poetów XX wieku. Reprezentatywną antologię jego dzieł we własnych przekładach wydała w 2005 roku pod nadzwyczaj trafnym tytułem „Świętość nieznaczącego drobiazgu” (La saintete du detail infime).

Ten przekład stanowi swoiste wyzwanie i wyczyn, tak bardzo pisarstwo poety okazuje się trudne do oddania w obcym języku. Komentarz Konickiej dokonał analizy głównych rysów poezji Białoszewskiego: odmowy fikcji, poezji dzieła i życia, wreszcie wyboru literatury, która nie stara się panować nad rzeczywistością, lecz ją odczuwa i znosi, aby ją ewentualnie przekazać. Tytuł zbioru odnosi się do wrażliwości poety na najbardziej subtelne odcienie rzeczywistości, na doniosłość właśnie owych szczegółów bez znaczenia.

Gdyby żył Białoszewski miałby dzisiaj 96 lat, niewiele więcej od swej tłumaczki. Objawił się Warszawie w kwietniu 1955 roku, jako jeden z autorów Teatru na Tarczyńskiej. Konicka myli się podając, że mieszkanie gdzie odbywały się przedstawienia należało do

Aleksander i Hanna Konicki (fot. D. Jarmawska-Kaspranin)

Lecha Emfazego Stefańskiego. W rzeczywistości było własnością jego ciotki. Do tego niewielkiego mieszkania na czwartym piętrze bez windy wspinano się wówczas elita intelektualna stolicy.

Jeden z najwierniejszych widzów, krytyk Artur Sandauer wpadł na pomysł, aby korzystając z „odwilży” wprowadzić Białoszewskiego do kręgu poetów oficjalnie zaakceptowanych, więc publikowanych. Przedsięwzięcie nie było łatwe, przede wszystkim ze względu na nader częste aluzje poety do obrzędowości chrześcijańskiej. Wiersz „Madonny” śpiewany przez Ewę Demarczyk zapewnił poezji Białoszewskiego wielką popularność, ale to stało się później.

W grudniu 1955 roku krakowski Tygodnik Literacki opublikował kilka wierszy Białoszewskiego zaprezentowanych przez Artura Sandauera. Publikacja została surowo skrytykowana kilka dni później na posiedzeniu Komitetu Centralnego PZPR za „nihilistyczną wizję Dziesięciolecia”. Był to z pewnością powód wystąpienia Sandauera, który napisał później, że „Obroty rzeczy” ukazały się „mimo zastrzeżeń środowiska literackiego” (tak!).

W 2000 roku Hanna Konicka wydała również wybór tekstów zatytułowany „La litterature polonaise du XX siecle”.

Wielką energią w ratowaniu biblioteki Konickich wykazała się moja żona – Maria, którą pan Roman Czajka – prezes Stowarzyszenia Przyjaźni Polsko-Francuskiej w Boulogne – Billancourt zawiadomił o sytuacji. W rezultacie muzyczna część zbioru będzie przejęta przez miejscowe Konserwatorium.

Pielgrzymka do Fatimy: 9 - 14 października 2018

Polska Misja Katolicka we Francji zaprasza Rodaków na Pielgrzymkę wdzięczności za Niepodległość Ojczyzny.

Program: 1 dzień (i nocleg) - Lizbona. Msza św. w Sanktuarium Chrystusa Króla, votum wdzięczności za ocalenie Portugalii od horroru II Wojny Światowej; Nawiedzenie miejsca urodzenia św. Antoniego Padewskiego; Zwiedzanie klasztoru hieronimitów.

2 dzień (w drodze na nocleg w Fatimie) - Zwiedzanie Wybrzeża Atlantyku w Nazaré oraz Alcobaca i Bathalię. Pozostałe 3 dni Fatima.

Wylot z Paris-Orly liniami TAP (lot 443) 9 września g. 7⁵⁰. Powrót z Lizbony liniami TAP (lot 438) g. 16⁴⁰ na Paris-Orly 14 października g. 20⁰⁵. Mieszkamy u Sióstr Dominikanek (200 m od Sanktuarium).

Koszt: 750 € - zawiera: przelot (jeden bagaż nadawany i bagaż podręczny), transfery, wstępy, hotel z pokojami dwuosobowymi, ubezpieczenie oraz trzy posiłki dziennie.

Przy zgłoszeniu podajemy: nazwisko, imię (imiona), datę urodzenia, adres, telefon, e-mail oraz wpłacamy wpisowe: 350€ (gotówką, przelewem, bądź czekiem wystawionym na: «Aumônerie Polonaise» CCP 2334369 N Paris), z dopiskiem na odwrocie czeku: «Pielgrzymka do Fatimy». **Zapisy do końca czerwca 2018.**

Kontakt: ks. dr. Krystian Gawron wicerektor PMK, 11, rue Jules Guesde 92130 Issy-les-Moulineaux, **T. 01 46 45 79 79; 06 27 96 36 40; e-mail: sempol.paris@gmail.com**

W mieszkaniu przeznaczonym do likwidacji pozostał obfity zespół książek dotyczących nauki o literaturze, filozofii i lingwistyce zebrany przez lata z wielką kompetencją przez panią profesor. Ten zbiór, prawdopodobnie jedyny we Francji gdy chodzi o literaturę polską i polsko-języczną był teraz zagrożony z banalnego powodu – braku ciężarówka. Moja żona – Maria

– interweniowała w tej sprawie w kilku polskich placówkach, wreszcie znalazła zrozumienie w Ambasadzie. Z polecenia pana Ambadora Tomasza Młynarskiego 16 kwietnia książki zostały przewiezione do Instytutu Polskiego na Jean Goujon w oczekiwaniu na otwarcie tam biblioteki po planowanym remoncie i jako jej załączek. □

Wiara narodu polskiego

ciąg dalszy ze str. 2

Z wielkim uznaniem myślimy o naszych rodakach za wschodnią granicą, których troska o zachowanie religijnej i narodowej tożsamości graniczyła z heroizmem i nierzadko wiązała się z oddaniem życia. Pamięć o nich, okazywanie im duchowego i materialnego wsparcia to nasz zbiorowy obowiązek!

Dziękując Bogu za dar niepodległości, uświadamiamy sobie powinność uszanowania i przekazywania kolejnym pokoleniom dziedzictwa, z którego wyrastamy. Mówił o tym wielokrotnie św. Jan Paweł II – „... proszę was, abyście całe to duchowe dziedzictwo, któremu na imię Polska, raz jeszcze przyjęli z wiarą, nadzieją i miłością” (Kraków, 9 czerwca 1979). „Pozostańcie wierni temu dziedzictwu! Uczynicie je podstawą swojego wychowania! Uczynicie je przedmiotem szlachetnej dumy! Przechowajcie to dziedzictwo! Pomnóżcie to dziedzictwo! Przekażcie przyszłemu pokoleniom!” (Gniezno, 3 czerwca 1979).

Jak to uczynić? Wskazówki znajdziemy między innymi w Liście Juliana Ursyna Niemcewicza, skierowanym do Polonii Amerykańskiej 200 lat temu: „Niezbądany wyrok Opatrzności polecił nam szukać swej siedziby. Pozwólcie, że dam wam kilka rad, jako pochodzących od starca, który zna kraj i czerpie z doświadczenia. Zaczynajcie wszystko z Bogiem. Zanim będziecie mogli zbudować kościół módlcie się w cieniu drzew o uwolnienie naszej ojczyzny spod jarzma, za naszych braci pozostających w niej i za tych także, którzy są rozproszeni po całej ziemi (...) Bądźcie pracowici

i zachowujcie się tak, by zaskarbić sobie szacunek i miłość obywateli i zapewnić sobie niezależny byt. Żadna społeczność nie może żyć bez organizacji. Wybierzcie z pomiędzy siebie takich, którzy zastępują i mają zdolności, by być opiekunami waszej osady. Braterska zgoda i jedność celu są jak najpotrzebniejsze w początkach, które będą ciężkie (...) Nie ustępujcie przed trudnościami (...) Pamiętajcie, że jesteśmy wszyscy wśród obcych, którzy z czynów naszych będą sądzili cały naród Polski. Jak świętym jest nasz obowiązek zachowania honoru Polski, naszego dobrego imienia od najmniejszej skazy! Zachowujcie język naszych ojców jako obronę naszej narodowości”.

Bracia i Siostry!

Słowa polskiego emigranta, mimo upływu czasu, pozostają aktualne do dzisiaj. Wzorem tych, którzy Was poprzedzili na emigracyjnych drogach, pielęgnujcie miłość i przywiązanie do Ojczyzny. Wspierajcie placówki szkolne i edukacyjne, by jak najlepiej przekazywały znajomość języka polskiego i historii. W dostępny dla Was sposób promujcie polską kulturę i brońcie dobrego imienia Polski. Utrzymujcie na płaszczyźnie osobistej i instytucjonalnej kontakty z naszą Ojczyzną. Szanujcie też kraj, który Was przyjął, dał pracę i możliwość rozwoju. Dojrzały patriotyzm nie ma nic wspólnego z nacjonalizmem i zamykaniem się na inne kultury i tradycje. Z drugiej jednak strony nie ma nic wspólnego z coraz bardziej dziś modnym internacjonalizmem, zamazującym różnice między poszczególnymi narodami. Dowodem

patriotyzmu jest również gotowość do pojednania i współpracy w środowiskach polonijnych, pomimo różnic ideowych, politycznych, historycznych czy osobowościowych. Działanie na rzecz zgody kładziemy na sercu zwłaszcza tych, którzy przewodzą i angażują się w polonijnych instytucjach i stowarzyszeniach.

Umiłowani!

Ks. Piotr Skarga głosił, że „... kto służy Ojczyźnie, sobie służy”. Dla osób wierzących konkretnym przejawem tej służby jest między innymi modlitwa. Prosimy więc, byście indywidualnie i we wspólnocie Kościoła modlili się za Polskę, za rządzącymi i za cały nasz polski naród. Nie przestawajcie z głębi serc zanosić błagań do Boga przez wstawiennictwo Maryi Królowej Polski: „Miej w opiece naród cały, który żyje dla twej chwały; niech rozwija się wspaniały”.

Z wiarą w dalsze wstawiennictwo Maryi składamy losy naszego narodu, w tym Waszą teraźniejszość i przyszłość, w Jej macierzyńskie dłonie. Niech przytuli Was, jak Jezusa, do swojego matczynego, kochającego serca.

Do tych życzeń dołączamy modlitwę i pasterskie błogostawieństwo. Kreślimy znak krzyża nad każdym z Was z intencją, byście trwali w Jezusie jak winne latorośle w winnym krzewie (por. J 15, 1-11), zjednoczeni z Nim i ze sobą nawzajem tą samą wiarą i miłością! Niech Was błogostawi Bóg wszechmogący Ojciec, i Syn, i Duch Święty! □

Pasterze Kościoła w Polsce obecni na 378. Zebraniu Plenarnym KEP

Macron do katolików francuskich *ciąg dalszy ze str. 13*

I dalej dość ważny fragment: „Kościół niestrudzenie towarzyszy ludziom w tych delikatnych sytuacjach i próbuje pogodzić różne zasady i realia. Nie twierdzą, że praktyka (doświadczenie) znosi lub unieważnia stanowisko Kościoła. Mówię tylko, że tu też musicie znaleźć granice”. Najpierw nabroili i doprowadzili do rozkładu rodziny, a później twierdzą, że taka jest już „rzeczywistość” i postulują godzenie się z nią. Zakrawa to jednak wręcz na lekką bezczelność.

Macron ma też wątpliwości co do braku ograniczeń przyrostu naturalnego i braku kontroli narodzin („produkcja żywych istot nie może rozciągać się w nieskończoność, nie podważając samej idei człowieka i życia!”). Dodaje też dość jasno, że „głos Kościoła nie może być nakazem”, a może On tylko... zgłaszać swoje wątpliwości. Granice wolności Kościoła są więc zakreślone dość jasno. Trudno więc mówić o przetłumieniu. Znacznie dalej szedł w próbach flirtu z katolikami dla dzieła naprawy społeczeństwa np. Nicolas Sarkozy. W obydwu przypadkach jest jednak więcej instrumentalnego wykorzystania Kościoła jako instytucji, niż zrozumienia dla jego rzeczy-

wistej misji. Ze strony Macrona poza mglistą koncepcją uznania jakiejś duchowości człowieka, nie pada pod adresem wierzących ani jedna konkretna obietnica. Wydaje się, że chodzi tu bardziej o neutralizację społecznego zaangażowania wiernych (wręcz wyznaczenie obszarów i granic takiej aktywności do takich tematów jak działalność charytatywna, opieka nad emigracją, ekologia, dialogowanie z islamem), a także odciążenie ich od popierania prawicowej opozycji. W zamian można co najwyżej oczekiwać zastopowania działań agresywnego laicyzmu ze strony państwa. Kilka komplementów pod adresem katolickiej społeczności, bynajmniej nie oznacza np. blokady nadchodzącego przeglądu tzw. ustaw bioetycznych, „in vitro dla wszystkich”, czy eutanazji. Wydaje się, że to tylko sprytna formuła przetamywania na przyszłość oporu w tej materii katolickich sumień, zwłaszcza w momencie dużych zawirowań społecznych i całej fali innych protestów. Za miłe słowa i chęć dialogu można podziękować, ale do wizji tego typu współpracy należy podejść bardzo ostrożnie. Wszak samymi „dobrymi chęciami” jest podobno wybrukowane piekło. □

Bogdan Dobusz

T. Piotrowski – odznaczenie Krzyżem Komandorskim

Pogrzeb śp. Tadeusza Piotrowskiego

Pożegnanie Tadeusza Piotrowskiego

Andrzej Zamojski

Kilka dni po Świętach Zmartwychwstania Pańskiego w La Seyne sur Mer, koło Tulonu, umarł w wieku 93 lat Tadeusz Piotrowski, wybitny działacz, znamienity organizator i animator polonijny w departamencie Var.

Na ceremonię pogrzebową, która odbyła się w miejscowym kościele Notre-Dame de Bon Voyage przybyła rodzina zmarłego z Polski i Francji, przybyły delegacje Zarządu Krajowego SPK we Francji z Paryża, Koła SPK w Marsylii, Koła SPK w Vaucluse i Koła SPK w Tulonie oraz stowarzyszenia „Amicale Franco-Polonaise du Var”. Kościół licznie wypełnili Polacy i Francuzi związani z życiem i działalnością Pana Tadeusza Piotrowskiego, zachowujący jego osobę tylko w dobrej pamięci. W trakcie mszy świętej odprawianej przez francuskiego i polskiego księdza, nad trumna pochylało się kilkanaście kombatanckich pocztów sztandarowych. Polonia tulońska pogrążyła się w smutku i zadumie po stracie swego przywódcy i przyjaciela.

Pan Tadeusz Piotrowski urodził się 6 listopada 1924 roku w Piwonicach koło Kalisza. Jego rodzice, ojciec Andrzej i matka Wiktoria byli rolnikami. Gdy Tadeusz ukończył szkołę podstawową rodzice postanowili, że będzie kontynuował naukę w niższym seminarium. Wybuch wojny we wrześniu 1939 roku przerwał jego naukę. Niedługo potem, w kwietniu 1940 roku został wywieziony na roboty do Niemiec, gdzie przez prawie pięć lat ciężko pracował w gospodarstwie rolnym, doznając niewolniczej biedy i upokorzeń. Pod koniec wojny w ogólnym rozgardiaszu, uciekł, ale został złapany i skierowany do katorżniczej pracy przy kopaniu rowów i umocnień przeciwczołgowych.

W kwietniu 1945 roku został wyzwolony przez armię amerykańską. Postanowił udać się do Francji, gdzie w Lille wstąpił do II Korpusu Wojska Polskiego pod dowództwem generała Władysława Andersa. Po dwóch latach szkolenia w różnych miejscowościach, między innymi tu, w La Seyne sur mer, został zdemobilizowany w Calais w stopniu starszego sierżanta. Nie chcąc wracać do komunistycznej Polski, postanowił zostać we Francji, którą z czasem zaczął traktować, jako swoją drugą ojczyznę. Wrócił do La Seyne sur mer i zaczął sobie układać cywilne życie. Zaczął pracować w stoczni i ożenił się z Jeanine z którą przeżył 58 lat.

Gdy 13 grudnia 1981 roku w Polsce wprowadzono stan wojenny, Pan Tadeusz Piotrowski zaczął wraz z innymi Polakami, prowadzić zbiórkę darów wśród tutejszej Polonii i Francuzów, przeznaczoną na pomoc dla społeczeństwa polskiego. Aby zalegalizować tę działalność, założył stowarzyszenie „Amicale Franco-Polonaise du Var” zostając jego pierwszym prezesem. Celem stowarzyszenia było prowadzenie działalności humanitarnej na rzecz Polski, jak też nawiązywanie przyjaznej współpracy i kontaktów między jego polskimi i francuskimi członkami. Ponad stu kilkudziesięciu członków stowarzyszenia, na przestrzeni lat, zebrało 800 ton darów a w tym 200 ton lekarstw, które 46 ciężarówkami dostarczono do organizacji pozarządowych udzielających pomocy potrzebującym w Polsce. W organizowanych przez stowarzyszenie świętach polskich i francuskich, zabawach i wycieczkach brali udział nie tylko jego członkowie,

Tadeusz Piotrowski – wojsko

Tadeusz Piotrowski – obóz PSZ w Surger

Pogrzeb Sł. Tadeusza Piotrowskiego

ale również ich rodziny i znajomi. Państwo Jeanine i Tadeusz Piotrowscy z legalnym wsparciem „Amicale Franco-Polonaise du Var”, pośredniczyli również przy adopcji około dziesięciorga chorych dzieci z polskich domów dziecka, przez rodziny francuskie. Z chwilą odzyskania niepodległości przez Polskę w 1989 roku i stopniowej poprawy sytuacji ekonomicznej i zaopatrzenia w Polsce, „Amicale Franco-Polonaise du Var” powoli zmieniał profil swojej działalności z humanitarnego na kulturalno-popularyzatorski, promujący historię, kulturę i obyczaje Polski. Pan Tadeusz Piotrowski był prezesem „Amicale Franco-Polonaise du Var” ponad dwadzieścia lat a potem został jego prezesem honorowym.

W 1985 roku Pan Tadeusz Piotrowski organizując kombatantów polskich okręgu tulońskiego, był jednym z członków założycieli tulońskiego Koła Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Najpierw został jego wiceprezesem a od roku 1996 do swojej śmierci, był jego prezesem. Za jego prezesury polscy kombatanci mocno zintegrowali się z kombatantami francuskimi w Domu Kombatanta w Tulonie, biorąc wraz z nimi udział we wszystkich uroczystościach kombatanckich i świętach państwowych. Z ich wspólnej inicjatywy została wmurowana na Monument aux Morts w Tulonie, płyta upamiętniająca żołnierzy polskich, którzy walczyli o wolność Francji w czasie II wojny światowej. Ta i wiele innych inicjatyw były możliwe dzięki wielkiemu zaangażowaniu Pana Tadeusza Piotrowskiego. Prawie czterdzieści lat działalności Pana Tadeusza Piotrowskiego potęgowały przyjaźnią tutejszych Polaków i Francuzów i wydała „dorodne owoce”; Polacy cieszą się dużą sympatią wśród Francuzów i są przez nich traktowani po bratersku.

Pan Tadeusz Piotrowski został udekorowany wieloma odzna-

ceniami, które są jak historia jego życia. Są to odznaczenia wojenne – Medal Wojenny 1939–1945, Krzyż Kampanii Wrześniowej, The War Medal 1939–1945 i Krzyż Czynu Bojowego Polskich sił Zbrojnych na Zachodzie, odznaczenia kombatanckie – Krzyż Kombatancki Stowarzyszenia Polskich Kombatantów i Medal „Pro Memoria”, jak też odznaczenia cywilne – Médaille de Mérite Palais du Senat, Krzyże Kawalerski, Oficerski i Komandorski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polski oraz Jubileuszowy Medal 25-lecia „Solidarności”.

Postaci Pana Tadeusza Piotrowskiego nie można oceniać tylko przez jego działalność społeczną, bo będzie to obraz niepełny, zubożony o jego wielki dar przyjaźni dla ludzi i chęć niesienia im pomocy. Wielu ludzi, których los z nim zetknął doznało tych darów. Wielu otrzymywało od niego realną pomoc i wielu zjednywał swoją przyjaźnią. Był bardzo towarzyski a jego dom był dla wszystkich otwarty i gościnny. Gościli w jego domu konsulowie, księża, przedstawiciele organizacji charytatywnych z Polski, kierownicy ciężarówek i ludzie szukający pomocy. Pan Tadeusz Piotrowski wielokrotnie powtarzał, że jego działalność, że jego gościnność i szeroko rozumiana pomoc ludziom, nie byłyby możliwe, gdyby nie pomoc jego żony Jeanine, która była dla niego – jak mawiał – dobrym darem od Boga.

Pan Tadeusz Piotrowski miał w sercu dwie ojczyzny, Polskę i Francję. Miał też miłość do każdego człowieka wyrażającą się otwartością, bliskością, zrozumieniem, przyjaźnią i chęcią niesienia mu pomocy. Tak objawiała się jego dobroć i ofiarność. To dobre i przyjazne serce fizycznie przestało bić. Ale bije ono nadal w pamięci, myślach i sercach ludzi, którzy spotkali go na swej drodze życia. Pan Tadeusz Piotrowski pozostawił w nich swój piękny ślad ...

T. Piotrowski i W. Kiedrowski – odsłonięcie tablicy polskiej

Pogrzeb Tadeusza Piotrowskiego

Pomnik ofiar tragedii smoleńskiej

Bohumil Prohazka

Czarny monument w formie schodów stanął na Placu Piłsudskiego w Warszawie. Monument odsłonili przedstawiciele części rodzin (m.in. Jarosław Kaczyński, Marta Kaczyńska, Małgorzata Wassermann, Ewa Kochanowska, Andrzej Melak). Był to zarazem symboliczny koniec tzw. „miesięcznic”, czyli modlitewnych marszów pod Pałac Prezydencki. Odbyło się ich 96, co symbolicznie zawiera liczbę wszystkich ofiar.

Autorem pomnika jest Jerzy Kalina, autor m.in. oprawy pogrzebu ks. Jerzego Popiełuszki w 1984 r. Jak tłumaczy – elementem głównym w odbieraniu całej przestrzeni tego upamiętnienia jest pustka: „chciałem, żeby ten trap samolotowy, ciemny, który wygląda jednocześnie jak katafalk, jak podstawa do jakiejś innej jeszcze konstrukcji, żeby prowadził jeszcze w inne przestrzenie; żeby ten trap stał się takim oczekującym na tych, którzy odlecieli. Przecież pasażerowie tego nieszczęsnego samolotu lecieli na Mszę żałobną 'katyńską'. To jest 'katyńska msza' za wszystkich właściwie Polaków, którzy tam kiedyś pojechali w kibitkach, pociągach, albo o własnych nogach gdzieś na kresy poszli, gdzieś na krańce”.

Pomnik zawiera wiele symboliki. Znakiem Katynia w monumencie jest nisza w ziemi, katakumby. Same schody mają natomiast symbolizować wejście do samolotu. „Na płaszczyźnie placu pojawia się tafła szklana, która jest znakiem pozostawienia nas w niepewności. Kiedy widz będzie podchodził bliżej, stanie nad tym 'dotem śmierci... zawieszony w powietrzu' – opowiadał rzeźbiarz. Ruszt z szybą umieszczoną na wysokości płyty placu jest w zamiśle artysty symboliczną granicą między realnością, w której jesteśmy, a światem umarłych. Na części głównej pomnika znajdują się w kolejności alfabetycznej imiona i nazwiska wszystkich ofiar katastrofy. Integralną częścią pomnika ma się stać w przyszłości także „ściana życia”, czyli zielony żywopłot z umieszczonym w nim słynnym krzyżem z Krakowskiego Przedmieścia.

Monument doskonale wpisał się w przestrzeń placu i wbrew obawom niektórych nie tylko nie zakłóca widoku pobliskiego Grobu Nieznanego Żołnierza, ale razem z krzyżem upamiętniającym obecność w tym miejscu Jana Pawła II i z pomnikiem Józefa Piłsudskiego nadaje temu miejscu nowy wymiar narodowego panteonu.

Poświęcenia pomnika w 8 rocznicę katastrofy dokonał metro-

polita warszawski ks. kardynał Kazimierz Nycz. „Modlimy się przede wszystkim za zmarłych, którzy osiem lat temu zginęli w katastrofie smoleńskiej, w tej modlitwie prosimy w intencji najbliższych tych zmarłych, ale módlmy się także o to, aby ten pomnik wszystkich nas jednoczył” – mówił kardynał i apelował, by „pomnik skłaniał przychodzących do zadumy, pouczał, czym jest Ojczyzna w życiu człowieka i przywoływał nieprzemijające wartości”. Metropolita warszawski mówi też, że pomnik ma być znakiem naszej trwającej pamięci o tych, którzy zginęli oraz wyrazem „wdzięczności za wszystko, co przez lata czynili dla Ojczyzny – w tylu obszarach życia politycznego, wojskowego, społecznego, ekonomicznego, religijnego i kulturalnego”.

Prezydent Andrzej Duda podkreślił, że katastrofa to był „tragiczny moment, najstraszliwszy dla rodzin ofiar, ale straszliwy dla całej Polski, bo zginęli ludzie, którzy odrodzoną Polskę budowali i co do których mieliśmy nadzieję, że będą ją budowali jeszcze przez lata”.

Rozciągnięte na wiele godzin uroczystości trwały cały dzień. Pomimo, że był to dzień powszedni, do Warszawy ściągnięty setki tysięcy ludzi z całej Polski i zagranicy. Podczas tradycyjnej wieczornej Mszy św. w Katedrze św. Jana nie starczyło miejsca na Placu Zamkowym, wierni stali w okolicznych uliczkach, część oglądała transmisję na telebimach na Pl. Piłsudskiego. W Mszy św., celebrowanej przez biskupa pomocniczego archidiecezji warszawskiej Michała Janochę, uczestniczyli m.in.: prezydent z małżonką, premier, ministrowie, prezes PiS, marszałkowie Sejmu i Senatu.

Ks. bp Michał Janocha retorycznie pytał w homilii – „Jaka jest dzisiaj nasza Ojczyzna? Ziemia Karola Wojtyły? Dziś między katedrą a kościołem są barierki. Barierki chroniące Polaków przed Polakami”. Wspominał w tym kontekście tzw. „czarne

Jesteśmy napełnieni Duchem Świętym

9 - 12 MAJA 2018

143 EUROPEJSKA PIELGRZYMKA POLAKÓW DO LOURDES:

ORGANIZOWANA PRZEZ
POLSKĄ MISJĘ KATOLICKĄ WE FRANCJI

2018
160 lat
Objawień w Lourdes

PROGRAM:

Środa – 9 maja:

– godz. 18³⁰ – Paryż – Msza św. w kościele polskim Wniebowzięcia NMP i błogosławieństwo pielgrzymów; – godz. 20⁰⁰

– Wyjazd pielgrzymów z Cour de la Reine (przy placu Concorde).

Czwartek – 10 maja:

– godz. 7³⁰ – Śniadanie w miejscu zamiesz-

kania; – 9³⁰ – Msza św. Międzynarodowa (Basilique St Pie X); – 11⁰⁰ – 12⁰⁰ – Śladami Św. Bernadetty (dla dzieci) I grupa; – 13⁰⁰ – Obiad w miejscu zamieszkania; – 14⁰⁰ – 15⁰⁰ – kąpiele i czas wolny;

marsze”, które „zabraniają prawa do życia. Cywilizacja śmierci, czyli życie w imię egoistycznych zapędów decyduje o życiu nienarodzonych. To bolszewicka Rosja i nazistowskie Niemcy jako pierwsze kraje wprowadziły legalne zabijanie nienarodzonych dzieci. Quo vadis Polonia?” – pytał, przypominając rządzącym także o zaniedbywanym obowiązku ochrony życia.

Po Mszy tradycyjny marsz modlitewny przeszedł pod Pałac Prezydencki, a następnie na Plac Piłsudskiego. Dwukrotnie przemawiał brat poległego prezydenta, prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński. „Tyle marszów, ile ofiar katastrofy smoleńskiej. Jest to marsz ostatni. Kończymy przede wszystkim dlatego, że doszliśmy do celu” – mówił i dodał – „Zwyciężyliśmy, jeszcze raz podkreślę zwyciężyliśmy! Naród, który ma poczucie godności, musi tego rodzaju sytuacje – tragiczne wydarzenia – uwzględniać i upamiętniać. Nie może się bać – jeszcze raz to podkreślam. To jest szczególnie istotne. ‘Nie lękajcie się’ – te słowa papieża musimy ciągle pamiętać i ten pomnik jest właśnie wyrazem odrzucenia lęku i przywrócenia godności państwa, godności narodu”. Przed przemówieniem odtworzono jeszcze na telebimach piękną suitę „Pamięć”, którą na 8. rocznicę katastrofy smoleńskiej skomponował Michał Lorenc.

Warszawa, ale i cała Polska ma nowy pomnik, spełnienie powtarzanego przez lata trwania „miesięcznic” żądania, które powtarzały tysiące ludzi maszerujących podczas różnej pogody i zmieniających się pór roku z takim postulatem pod prezydencki Pałac. Warto dodać, że Msze św. w intencji ofiar, które zginęły pod Smoleńskiem były także celebrowane w Paryżu i wielu innych polskich świątyniach na całym świecie. Była to także modlitwa Polonii i Polaków, którzy znaleźli się poza krajem. Polaków z Francji nie zabrakło tym razem także w Warszawie. Udział w uroczystościach brał poczet sztandarowy Stowarzyszenia Obrońców Krzyża z prezes Marią Dźwigatą oraz spora grupa Klubu Gazety Polskiej w Paryżu z jego przewodniczącym Andrzejem Wodą.

Marginesem tego wydarzenia były hałaśliwe protesty grupki tzw. „UB-ywateli RP”. W Ogrodzie Saskim protestowało kilkanaście osób z organizacji Obywatele Solidarni w Akcji (OSA) i Fundacji Wolni i Równi wyposażonych w mocne nagłośnienie. Wieczorem przybyło ich kilka setek, ale na tle wielotysięcznej rzeszy uczestników tym bardziej pokazywało to proporcje i udowodniało, że za czynionym hałasem znajduje się jedynie margines społeczeństwa. □

15³⁰ - 16³⁰ Adoracja i Spowiedź (Basilique Immaculée Conception); - 17⁰⁰ - 18⁰⁰ - Procesja Eucharystyczna (Basilique St. Pie X); - 18³⁰ - 20⁰⁰ - Wieczór integracyjny (w Domu PMK Bellevue); - 20⁰⁰ - 21³⁰ - Kolacja w Domu PMK.

Piątek – 11 maja:

- 7¹⁵ - Śniadanie; 8³⁰ - Msza św. (Notre Dame du Rosaire); - 9⁴⁵ - Wyjazd do Grot Betharram lub wyjście do Le Pont d'Espagne (la route des cascades, le lac de

Gaube, la vallée du Marcadau) lub kąpiele i czas wolny; - 12⁰⁰ - Obiad w miejscu zamieszkania; - 13⁰⁰ - 14⁰⁰ - Śladami św. Bernadety (dla dzieci) II grupa; - 14⁰⁰ - 15⁰⁰ - Śladami św. Bernadety (dla dorosłych); 14⁰⁰ - 15⁰⁰ - Spotkanie Ks. Biskupa z młodzieżą (Salle Mgr Schoepfer) - 14³⁰ - 15¹⁵ - Konferencja dla dzieci (Salle Mgr Choquet); - 15³⁰ - 16³⁰ - Droga Krzyżowa; - 19⁰⁰ - Kolacja w miejscu zamieszkania; - 21⁰⁰ - Procesja Maryjna.

Sobota – 12 maja:

- 6¹⁵ - Śniadanie; - 7³⁰ - 8¹⁵ - Msza św. w Grocie Objawień; - 8⁴⁵ - Pamiątkowe zdjęcie przed Bazyliką Różańcową; - 9³⁰ - 10⁰⁰ - Konferencja dla starszych (Cal Gerlier); - 9⁰⁰ - 10⁰⁰ - Śladami św. Bernadety (dla młodzieży) - I grupa; - 10³⁰ - 11³⁰ - Śladami św. Bernadety (dla młodzieży) - II grupa; - 12³⁰ - Obiad w miejscu zamieszkania; - 13⁰⁰ - Poświęcenie dewocjonaliów i czas wolny; - 14³⁰ - Wyjazd Pielgrzymów; - 23⁰⁰ - Przyjazd do Paryża.

INFORMACJE I ZAPISY: - w parafiach polskich; - w biurze Polskiej Misji Katolickiej: 263 bis, rue St-Honoré - 75001 Paris; tel. 01 55 35 32 23; e-mail: pmk.france@gmail.com;

Koszt udziału:

- Dorośli: autokar z Paryża + hotel z pełnym wyżywieniem + opłata pielgrzymkowa + bilety do Grotty Betharram - 275€; - Młodzież: autokar z Paryża + hotel z pełnym wyżywieniem + opłata pielgrzymkowa + bilety do Grotty Betharram - 185€; - Promocyjna oferta PMK - dla dzieci pierwszokomunijnych i rocznicowych oraz ich rodziców: - dziecko (autokar z Paryża + hotel z pełnym wyżywieniem + opłata pielgrzymkowa + bilety do Grotty Betharram - 120€, - jedno z rodziców/jako opiekun - autokar z Paryża + hotel z pełnym wyżywieniem + opłata pielgrzymkowa + bilety do Grotty Betharram - 190€).

Dla osób jadących do Lourdes własnym środkiem lokomocji - noclegi z pełnym wyżywieniem + opłata pielgrzymkowa - 177€)

Wpłaty można dokonywać gotówką, czekiem lub przelewem (czek na: Mission Catholique Polonaise - 263 bis, rue St-Honoré 75001 Paris) z dopiskiem „Pielgrzymka do Lourdes”; przelew na konto: Mission Catholique Polonaise - Crédit Mutuel, IBAN: FR76 1027 8060 3900 0619 5024 194 BIC: CMCIFR2A.

ŚWIĘTO POLONII I POLAKÓW

ZA GRANICĄ,

DZIEŃ FLAGI

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2 maja, 17.30 - 18.30: Ceremonia pod Łukiem Triumfalnym - uroczysty przemarsz pod Łuk Triumfalny od Av. des Champs Elysées - złożenie kwiatów, - zapalenie znicza - odśpiewanie hymnów Polski i Francji. Obecność sztandarów.

5 maja, 10.00 - 14.00: Złożenie kwiatów (przemarsz grup) pod pomnikami: Św. Jana Pawła II przy Notre Dame, - złożenie kwiatów pod płytą

Marii Curie Skłodowskiej - 1, rue Marie et Pierre Curie, - złożenie kwiatów pod pomnikiem Adama Mickiewicza, - przy Cours Albert, - Fryderyka Chopina - park Monceau.

Dom Kombatanta (20 rue Legendre): Wystawa fotograficzna o wydarzeniach polonijnych (czynna do 21.00), - Zabawa dla dzieci (zespół Sądeczoki, Promyczki Dobra), 16.00 - Oficjalne otwarcie Obchodów Święta Polonii i Dnia Flagi - powitanie gości, - wystąpienie Ambasadora Tomasza Młynarskiego, Dyrektora Instytutu Polskiego Anny Bitos, - konferencja dr Jana Wiśniewskiego „Ojcowie Niepodległości. Piłsudski, Dmowski, Paderewski.”, - występ dzieci ze Szkoły Polskiej Quo Vadis i dyr. Jadwigi Stochmal - Abdel Malak - fortepian, - występ zespołu Sądeczoki,

- Uroczysta kolacja, - rejs statkiem po Sekwanie.

6 maja, 11.00 - 13.00: Msza św. w intencji Ojczyzny i Polonii Francuskiej w kościele polskim Wniebowzięcia NMP (z udziałem pocztów sztandarowych, zespołu Sądeczoki, Promyczki Dobra, chóru Totus Tuus), - 30-minutowy występ zespołów na placu przed kościołem, - przemarsz spod kościoła na Plac Inwalidów, pod pomnik Solidarności - uroczysty Apel, zapalenie zniczy, złożenie kwiatów,

okolicznościowe wystąpienia przedstawicieli organizatorów i przybyłych gości. 14.15 - przejście na teren Ambasady RP - przywitanie przez Ambasadora RP, - wystąpienia gości, - Część artystyczna (zespół Sądeczoki, Promyczki Dobra, koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Joanny Albrzykowskiej, przy akompaniamencie fortepianowym Joanny Bodziony, Konferencja dr Jana Wiśniewski „Ojcowie Niepodległości, Piłsudski, Dmowski, Paderewski”, koncert fortepianowy Joanny Szczepkowskiej, występ dzieci ze Szkoły Polskiej im. Adama Mickiewicza w Paryżu, występ Zespołu „Wici”, koncert w wykonaniu Elodi i Wacława Sowa - skrzypce, akordeon).

Organizatorem obchodów jest Stowarzyszenie Obrońców Krzyża, ze wsparciem Ambasady RP w Paryżu, Instytutu Polskiego, Polskiej Misji Katolickiej we Francji, Federacji Polonii we Francji. Patronat nad obchodami objął Marszałek Senatu RP a patronat medialny TV POLONIA i Głos Katolicki. □

SAMI SWOI

Polski sklep spożywczy!

NISKIE CENY, WYSOKA JAKOŚĆ, SZEROKI WYBÓR ART. SPOŻYWCZYCH,
ALKOHOLE, NABIAŁ, WĘDLINY, NAPOJE, POLSKA PRASA

ZAPRASZAMY:

94200 IVRY SUR SEINE

44, RUE LENINE

PON-SOB: 10.00 - 20.00

TEL. 01 70 25 46 62

- METRO 7 - MAIRIE D'IVRY; - RER C - IVRY SUR SEINE

- BUS 125 - PRZYSTANEK MOLIERE

e-mail: sami.swoi@onet.pl

Prosto z Polski!

PSYCHOLOG-TERAPEUTA:

TEL. 01 45 88 58 60

udziela pomocy w przypadku:
problemów życiowych, depresji,
ciężkich chorób, żałoby...

Poradnictwo legalne

- NAPRAWA KOMPUTERÓW,
- INSTALOWANIE PROGRAMÓW,
- WYMIANA PODZESPOŁÓW.

T. 06 98 42 59 75

Wszelaka pomoc prawna
w administracji francuskiej.

Edyta - T. 06 22 72 26 68;

e-mail: edyta-anne@hotmail.fr

- DÉMÉNAGEMENT
  - TRANSPORT
  - AUTOLAWETA
  - PRZEPROWADZKI,
  - WYWÓZ GRUZU
- Tel. 06 30 40 49 49**

Masz problem z pićem?**Może Anonimowi Alkoholicy pomogą!****Wykaz mityngów AA w Paryżu:****Niedziele** godz. 17.00:

3, rue Rampal (kod: 9172), 75019 Paris, M° Belleville/;

Wtorki godz. 19.30:

18, rue Claude Lorrain; 75016 Paris, M° Exelmans/;

Środy godz. 19.30:

20, rue Legendre (2 piętro), 75017 Paris, M° Villiers/;

Zapraszamy na spotkania wspólnoty**"12 - KROKÓW"
DLA DOROSŁYCH DZIECI ALKOHOLIKÓW**

w każdy poniedziałek w godz. 19.30-21.00

salka parafialna - 9, Villa Saint Jacques, Paryż
(metro Saint-Jacques lub Denfer Rochereau)

Spotkania mają charakter otwarty, niewymagane są wcześniejsze zapisy.

Kontakt: niejestessam.dda.paryz@gmail.com

1325p90

jeżeli Ty, albo Twój bliski ma problem-przyjdź!!

POLSKOJEZYCZNA GRUPA AA "U BILLA I DR. BOBA"

ANONIMOWI ALKOHOLICY

wszystkie spotkania otwarte   środa godzina-19.30

20, rue Legendre 75-017 PARYŻ metro VILLIERS linia 2 i 3

1045

Dr Danuta Baranowicz-Schouker**chirurgien- dentiste**

33, rue Poissonnière - 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle

tél. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15

- CMU dzieci i dorośli; (mówimy po polsku)

MASZ PROBLEM Z HAZARDEM?Może anonimowi hazardziści pomogą?
Každy mityng AH otwarty.

W każdy poniedziałek o godz. 19

Salka przy kościele Św. Genowefy w Paryżu
(18, rue Claude Lorrain, metro Exelmans)

1102p766

Centrum Stomatologiczne Dentylis Boulogne**DENTYLIS**
www.dentylis.fr76 av. Edouard Vaillant
92100 Boulogne Billancourt
Linia metra nr 9,
stacja: Marcel Sembat
(wyjście: rue Rieux)Akceptujemy CMU, AME,
Stawki wg cennika Sécurité Sociale,
Stosujemy zasadę Tiers payant
(karta vitale).Współpracujemy z większością mutuelles.
Konsultacje: od Pn - do Pt, 9.00 - 19.30 **01.41.13.45.05**
 boulogne@dentylis.fr**Mówimy po polsku**

1286p71

PRZEWOZY ZAGRANICZNE
Polska-Niemcy-Belgia-Francja**Damian** **+33 652 821 547****Kazimierz** **+48 500 640 988****Wyjazdy co tydzień (z Jasła)**Odbieramy i dostarczamy paczki na terenie woj. Podkarpackiego,
Małopolskiego, Śląskiego, Opolskiego i Dolnośląskiego

1321p90

**DENTYSTKA POLSKA
DLA DZIECI I DOROSŁYCH**
Dr Mariola Tuliszkiewicz01 42 33 30 58; 06 43 98 83 66
45, rue du Caire - 75002 Paris

Akceptuję CMU AME

1304p85

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa**POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE**
przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24
Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC Tel. **02 31 85 23 66** - mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)Tel. **02 31 78 25 93** - mówimy po francusku
Fax **02 31 34 98 93** | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

1209p58

TRANSPORT:

- wywóz gruzu, - dowóz materiałów, - przeprowadzki.

Tel. 06 98 58 86 36

1225p83

- TŁUMACZENIA -**Stanisław Bocianowski - dr Prawa**
- Tłumacz Przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym
w Wersalu i Sądzie Kasacyjnym w Paryżu.

105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż

Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

1189

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Tygodnik polski za granicą

(Hebdomadaire de l'émigration polonaise)

N° 16 (2721): 29.4.2018

Commission paritaire N°: 0520 G 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France)

Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31; 01 42 96 23 29.

E-mail: vkcat@club-internet.fr; vkcat@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. Bogdan Brzyś - Recteur MCP.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA - 2, rue du 19 mars 1962 - 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonement): 1 rok (1 an) - 56,60 €; pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 18.4.2018

Inf. o prenumeracie na str. 3

Association Pomost-Passerelle

AIDE AUX POLONAIS VIVANT DANS L'IMMIGRATION

Biuro Socjalne

Stowarzyszenia Pomost-Passerelle prowadzi Biuro socjalne, znajdujące się w pomieszczeniach Parafii Wniebowzięcia NMP w Paryżu, przy Polskiej Misji Katolickiej - 263 bis, rue Saint Honoré.

Biuro czynne jest w czwartki, w godzinach od 9.00 do 13.00.

Jego celem jest pomoc w uregulowaniu sytuacji prawnej, rodzinnej i bytowej oraz reintegracja społeczna zgłaszających się osób. Udzielana pomoc skierowana jest do osób, które znalazły się w ciężkiej sytuacji życiowej na emigracji, głównie bezdomnych oraz uzależnionych. □

TRWAM PROGRAM

30 kwietnia - 6 maja 2018

PONIEDZIAŁEK 30 KWIETNIA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Wieś to też Polska 9²⁵ Słowo Życia 9³⁰ Dokument 9⁴⁰ Tydzień z Ziemi św. 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Reportaż 11⁵⁰ Retrospekcja 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Regina Coeli 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dokument 13²⁰ Koncert życzeń 14¹⁰ Film 15³⁰ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Sanktuaria polskie 16³⁰ Zew natury 16⁵⁵ Reportaż 17²⁵ Kartka z kalendarza 17³⁰ Spotkanie Rodziny RM 19⁴⁵ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

WTOREK 1 MAJA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8³⁵ Słowo Życia 8⁴⁰ Reportaż 9¹⁰ Dokument 9⁴⁰ Reportaż 9⁵⁵ Św. na każdy dzień 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Jak my to widzimy 10⁴⁵ Zew natury 11⁰⁵ Mocni w wierze 11³⁵ Felieton 11⁴⁵ Dokument 11⁵⁵ Kartka z kalendarza 12⁰⁰ Regina Coeli 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dokument 13¹⁰ Dokument 14⁰⁵ Film 14⁵⁵ Św. na każdy dzień 15⁰⁰ Reportaż 15³⁰ Procesja dziejów 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Jestem mamą 16³⁰ Kalejdoskop Młodych 16⁵⁰ Express Studencki 17⁰⁰ Dokument 17¹⁰ Rozrywka 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Regina Coeli 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

ŚRODA 2 MAJA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Kalejdoskop Młodych 9²⁰ Express Studencki

9²⁵ Sanktuaria polskie 9⁴⁵ Św. na każdy dzień 9⁵⁰ Film 10⁰⁰ Audycja Generalna 11⁰⁰ Dokument 11²⁰ Kartka z kalendarza 11²⁵ Felieton 11⁴⁰ Rozrywka 12⁰⁰ Regina Coeli 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dokument 13⁴⁰ Dokument 14⁰⁰ Dokument 14⁵⁵ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Na zdrowie 16³⁰ Film 17⁰⁰ Reportaż 18⁰⁰ Regina Coeli 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

CZWARTEK 3 MAJA

8⁰⁰ Słowo Życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Dla dzieci 8⁴⁵ Reportaż 9¹⁰ Koncert 10³⁰ Reportaż 10⁵⁰ Felieton 11⁰⁰ Msza św. 13⁰⁰ Dokument 13⁵⁵ Kartka z kalendarza 14⁰⁰ Reportaż 14⁵⁰ Reportaż 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Reportaż 16³⁵ Przegląd Źródła 16⁴⁰ Św. na każdy dzień 16⁴⁵ Dokument 16⁵⁵ Przegląd Niedzieli 17⁰⁰ Sanktuarium św. Józefa Kalisz 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

PIĄTEK 4 MAJA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9¹⁰ Reportaż 9³⁵ Św. na każdy dzień 9⁴⁵ Duc in altum 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Dokument 10²⁵ Reportaż 11²⁵ Felieton 11³⁵ Poradnik szczęśliwego małżeństwa 11⁵⁰ Dokument 12⁰⁰ Regina Coeli 12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Dokument 14⁵⁰ Kartka z kalendarza 14⁵⁵ Słowo Życia 15⁰⁰ Koronka 15²⁰ Mocni w wierze 15⁵⁰

Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Siódmy sakrament 16³⁵ Dokument 17⁰⁰ Dokument 17²⁵ Św. na każdy dzień 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Regina Coeli 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Westerplatte Młodych 18⁵⁵ Przegląd Niedzieli 19⁰⁰ Warto zauważyć 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

SOBOTA 5 MAJA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Westerplatte Młodych 8⁵⁵ Słowo Życia 9⁰⁰ Dokument 9⁵⁰ Dokument 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Felieton 10³⁰ Św. na każdy dzień 10³⁵ Polski pkt. widzenia 11⁰⁰ Dla dzieci 12⁰⁰ Regina Coeli 12⁰³ Informacje 12²⁰ Warto zauważyć 12⁵⁰ Film 13²⁰ Siódmy sakrament 13⁴⁵ Felieton 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Film 14⁴⁰ Reportaż 15¹⁰ Dokument 15²⁰ Dokument 15³⁰ Wierzę w Boga 15⁴⁵ Spotkania z ekologią 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Dokument 17⁰⁰ Z PE 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Koncert 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

NIEDZIELA 6 MAJA

8⁰⁰ Słowo Życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Z PE 9⁰⁰ Felieton 9¹⁰ Dla dzieci 9¹⁵ Katecheza 9³⁰ Msza św. 10³⁵ Przegląd Niedzieli 10⁴⁰ Dokument 11³⁰ Dokument 12⁰⁰ Regina Coeli 12²⁰ Wieś to też Polska 13³⁰ Dokument 13⁵⁵ Kartka z kalendarza 14⁰⁰ Dokument 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Koncert życzeń 17⁰⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Regina Coeli 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Retrospekcja 19³⁰ Film 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Film. □

TV Trwam: ul. Św. Józefa 23/35; 87-100 Toruń

POLVOD

TYLKO POLSKIE FILMY

Legalnie i bezpłatnie na www.polvod.pl

UBEZPIECZENIA PO POLSKU**Grażyna Lubicz Fernandes**

SwissLife

tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

**TVP
POLONIA****PROGRAM TV****30 kwietnia – 6 maja 2018****PONIEDZIAŁEK 30 KWIETNIA**

6⁵⁰ Nad Niemnem – magazyn 7¹⁰
Dlaczego? Po co? Jak? – magazyn 7²⁵
Supetkowe ABC – magazyn 7⁵⁵ Pytanie
na śniadanie 11⁰⁰ Panorama 11¹⁰ Pogoda
11¹⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Kulturalni
PL – magazyn 12²⁰ Racja stanu – magazyn
12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Krótka historia –
felieton 13¹⁰ Barwy szczęścia – serial 13⁴⁵
Dziewczyny ze Lwowa – serial 14⁴⁰ Oczy
w oczy – rozmowa 15¹⁰ Reportaż 15⁴⁵
Wiadomości 15⁵⁵ Korona królów – tele-
nowela 16²⁵ 1200 Muzeów – reportaż 16⁵⁵
Supetkowe ABC – magazyn 17²⁰ Krótka
historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵
Niedziela z... 18⁴⁰ Pod Tatrami – magazyn
18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Nad
Niemnem – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka
20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Pogoda 20³⁵ Sport
20⁴⁵ O mnie się nie martw – serial 21⁴⁵
Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰
Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Samotny
w sercu dżungli – film dokumentalny 0¹⁵
Korona królów – telenowela 0⁴⁵ Wiado-
mości 1²⁰ Supetkowe ABC – magazyn 1⁴⁵
Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 1 MAJA

7⁰⁵ Pożyteczni.pl – magazyn 7³⁵ Dla dzieci
7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Panorama
11⁰⁵ Pogoda 11¹⁵ Pytanie na śniadanie
11²⁵ Polonia 24 11⁴⁵ Rozmowa Poloni-
i 12⁰⁰ Halo Polonia – magazyn 12⁵⁰
Krótka historia – felieton 13⁰⁰ Barwy
szczęścia – serial 13³⁵ Ziemia obiecana –
serial 14⁴⁰ Film dokumentalny 15⁵⁵
Korona królów – telenowela 16²⁵
Program rozrywkowy 17³⁰ Teleexpress
17⁵⁵ Program rozrywkowy 18⁵⁵ Barwy
szczęścia – serial 19²⁵ Magazyn z Wysp
19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰
Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Ojciec Mate-
usz – serial 21⁴⁰ Ja wam pokażę! – kome-
dia 23⁴⁰ Program rozrywkowy 0¹⁵ Korona
królów – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰
Baw się słowami(2) – magazyn 1⁴⁵ Dobra-
nocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 2 MAJA

7⁰⁵ Baśnie i bajki polskie – film 7²⁵
W Krainie Baśni – dla dzieci 7⁵⁵ Pyta-
nie na śniadanie 11⁰⁰ Panorama 11⁰⁵
Pogoda 11¹⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵

Dwie Joasie – komedia 13⁰⁰ Wileńska
majówka 13¹⁰ Barwy szczęścia – serial
13³⁵ Wileńska majówka 13⁴⁵ O mnie się
nie martw – serial 14³⁵ Warto rozma-
wiać – program publicystyczny 15³⁵ Rzec
Polska – dokument 15⁵⁵ Korona królów
– telenowela 16²⁵ Wschód – magazyn
16⁵⁵ W Krainie Baśni 17²⁰ Krótka histo-
ria – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ 25
lat TVP Polonia 19³⁰ Wilnoteka – maga-
zyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości
20³⁰ Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Strażacy –
serial 21³⁵ Wileńska majówka 21⁴⁵ Polo-
nia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo
Polonia – magazyn 23¹⁰ Film dokumen-
talny 0⁰⁵ Wileńska majówka 0¹⁵ Korona
królów – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰
W Krainie Baśni – dla dzieci 1⁴⁵ Dobra-
nocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 3 MAJA

7⁰⁰ Wschód – magazyn 7³⁰ Magazyn 7⁵⁵
Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Panorama
11⁰⁵ Pogoda 11¹⁵ Pytanie na śniadanie
11³⁰ Wileńska majówka 11⁴⁰ Uroczysto-
ści 3 maja 13⁰⁰ Wileńska majówka 13¹⁰
Barwy szczęścia – serial 13⁴⁵ M jak miłość
– serial 14³⁰ Wileńska majówka 14⁴⁰ Stra-
żacy – serial 15³⁰ Reportaż 15⁵⁵ Korona
królów – telenowela 16²⁵ Koncert 17³⁰
Teleexpress 17⁵⁵ Koncert 19⁰⁰ Barwy
szczęścia – serial 19³⁰ Wileńska majówka
19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰
Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Miasto skar-
bów – serial 21³⁵ Miasto z morza – film
23⁴⁰ Magazyn śledczy Anity Gargas –
publicystyka 0¹⁵ Korona królów – tele-
nowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Magazyn 1³⁵
Podwodne ABC – magazyn 1⁴⁵ Dobra-
nocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 4 MAJA

6⁵⁵ Magazyn śledczy Anity Gargas –
publicystyka 7²⁵ Domisie – dla dzieci 7⁵⁵
Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Panorama 11⁰⁵
Pogoda 11¹⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵
25 lat TVP Polonia 13⁰⁰ Wiadomości 13¹⁰
Na sygnale – serial 13⁴⁵ M jak miłość –
serial 14⁴⁰ Przysiała – serial 15³⁵ Portrety
niepodległości – felieton 15⁴⁵ Wiadomo-
ści 15⁵⁵ Wilnoteka – magazyn 16¹⁵ Film
dokumentalny 17¹⁰ Baw się słowami –
magazyn 17²⁰ Krótka historia – felieton

17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Okrasa łamie prze-
pisy – magazyn 18²⁵ Zaolzie – reportaż
18⁴⁵ Wileńska majówka 18⁵⁵ Na sygnale
– serial 19²⁵ Wolny Ekran – magazyn
19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰
Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Na dobre i na złe
– serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Halo Polo-
nia – magazyn 22⁴⁵ Kocham Cię Polsko!
0¹⁵ Wileńska majówka 0²⁵ Wydarzenie
aktualne – publicystyka 0⁴⁵ Wiadomości
1²⁰ Domisie – dla dzieci 1⁵⁰ Dobranocka
2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 5 MAJA

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 10⁴⁰ Pytanie
na śniadanie 10⁵⁵ Polonia 24 11¹⁰ Halo
Polonia – magazyn 11⁵⁰ Okrasa łamie
przepisy – magazyn 12²⁰ Ojciec Mateusz –
serial 13¹⁵ Na dobre i na złe – serial 14¹⁰
Kocham Cię Polsko! 15⁴⁰ Wolny Ekran
– magazyn 16⁰⁰ Kulturalni PL – maga-
zyn 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17³⁰
Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial
18⁵⁰ Od Opola do Opola – widowisko
19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰
Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Ziemia obiecana
– serial 21⁵⁰ Wino truskawkowe – film 23⁵⁰
M jak miłość – serial 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰
Słownik polsko@polski 1⁴⁵ Dobranocka
2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 6 MAJA

5⁵⁵ Czarne chmury – serial 6⁵⁰ Program
rozrywkowy 7³⁰ Magazyn z Wysp – publi-
cystyka 7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 10³⁰
Teleranek 10⁵⁵ Baw się słowami(2) –
magazyn 11²⁰ Ziarno – magazyn 11⁵⁰
Między ziemią a niebem – magazyn 12⁰⁰
Aniół Pański 12¹⁵ Między ziemią a niebem
– magazyn 12⁴⁵ Spotkanie ze Świętym
13⁰⁰ Msza Święta 14²⁰ Turystyczna Jazda
14⁴⁰ Czarne chmury – serial 15³⁵ Lajk 16⁰⁰
Zakochaj się w Polsce – magazyn 16³⁰
Rodzinka.pl(2) – serial 17³⁰ Teleexpress
17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Oczy
w oczy 19²⁵ Baw się słowami – magazyn
19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰
Pogoda 20³⁵ Sport 20⁴⁵ Dziewczyny ze
Lwowa – serial 21⁴⁰ Teatr telewizji 23¹⁰
Program rozrywkowy 23⁵⁰ M jak miłość
– serial 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Zakochaj się
w Polsce – magazyn 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰
Wiadomości. □

